

అభిమతము

మమూరుం డను పహళవి నుత్తవ్యాధిబుధులండు అనుగ్రహోగప్రశమనార్థ
 గోగ్యం బాస్కరాదిచ్చే త్తను నార్యోర్తిల విశ్వసించి సూర్యోపాసకుం డయి
 ము స్త్రోనావృత్తములతో సుంస్కృతభాషయందు భాస్కరమహిమ ప్రతిపాదకం
 న సూర్యశతక మను పేర మొక్కరంధమును రచించినాఁడు. మఱియు నీకవి
 వణమున మొక పండితము గూడ సూర్యపరిమళముగాఁ జేసియున్నాఁడు. ఈయన
 యు శబ్దకారివ్యమును భావకారివ్యమును గూడఁ గలిగియున్నది కవిత్వ విష
 యునం గలమనస్సైర్యమును బట్టి కాళిదాసాదులకంటె నీకవి కెక్కుడు గౌర

వూర్వకాలమునఁ గలిగియున్నట్లు లీ క్రింద శ్లోకమువలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

శ్లో, కవి రమరః కవి రమరః | కవీ చ చోరమయూరౌ

అన్యే కవయః కవయః | కాళిదాసాద్యా శ్చంచలమతయః.

రుండే కవి యమరుం డే కవి; చోరుం డును మయూరుండును గవులు; తక్కిన
 కాళిదాసాదులు చంచలమతులు; వారు కవులుగాని కవులుగారని శ్లోక తాత్పర్యము.
 ఇహో విసవచ్చెడు సంప్రదాయముగూడ నీక్రింద వివరించెదను.

పై శ్లోకమునందు ద్విరుక్తముగాఁ జెప్పబడిన మొదటివాఁడమరసింహుం డను
 నామాంతరము గల యమరుం డను కవిశ్రేష్ఠుండు. ఇతఁడు బౌద్ధమతస్థుం డయి,
 యాదిశంకరులచేత వాదమున మోడింపఁ బడి శిరశ్చేదమును బొందవలసినవారిలో
 మొట్టమొదటం గూరుచుండి తన్ను నటుక వచ్చినభిద్రపాణితో నటు నుండి నటుకు
 కొని రమ్మనిచెప్పి, వాఁడు వెండియుం దనతలకు వచ్చునప్పటికి, నంతకుం బూర్వ
 మీషదవశిష్టంబుగా దాను రచించి యుంచిననామలింగానుశాసన మనులోకోప
 కారకం బగునమరనిఘంటువును జెచ్చెరఁ బూర్తిపఱచినాఁడనియు వక్ష్యమాణ
 వృత్తాంతమువలనఁ బొరుషనాముం డని నుడువఁదగినద్వితీయకవి చోరుండు,
 తాను విద్య నేర్పెడునుకానుకమహారాజుతనూజ నత్యంతసౌందర్యవతి ననురాగ
 వతిని రహస్యంబునం బరిగ్రహించి యుండఁగా నా సమాచారము దాసికాముఖం
 బునం దెలిసి యంతఃపురద్రోహి యనునేరముమీఁదఁ గవిం దలగొట్టుండని రాజాసం
 గినయానతిం దలఁ దాల్చి తలవరులు దన్నుం బట్టి కట్టి వధ్వస్థానమునకుం గొంపోవు
 చుండ, నంతటిప్రాణగొడ్డపు సమయంబున నదరు బెదరు లేక యేకాగ్రతతోఁ దన
 ప్రేయూరాలియనురాగసౌందర్యాదులను వర్ణించుచుఁ బత్రములపయి వ్రాసి, “చోర
 పంచాశతి” యని యిప్పుడు చదువఁబడుచుండెడు నేఁబదిశ్లోకములను దారి

పాడుగున నతఁడు జూరబడినాడు. అందు, దృష్టియందు దనుకస్తుతకవి మయూరుఁడు కుష్మవాధివలన దేహ ముండునందు నుల్లి క్రిష్ణుల సంకుంబయి కుమిసి పోవుచుండుదురవస్థలోనుండు. యసాధారణధారాశయ్యతో నీశతకము నేక దీక్షను విరచించి నాఁడఁడను. బెద్దలు చెప్పినారు. కాళిదాసాదిమహాకవు లింత లేని యపాయకరస్థితులలో నుండి చిత్తస్థైర్యముతో గవిశ్వముఁ జెప్పినట్లు మనము విసము. పై నుడివినయంశములు యథార్థము లే యయినచో నాకనిత్రయముతాద్యగ సమాసయశంబునకు భృశంబును నగువారే.

పూర్వోదాహృత శ్లోకమునకు “కవి రమరః కవి రమరు” వని వేటొకపాఠము వినంబడుచున్నది. ఆ పక్షమున, బ్రహ్మచతార మన్నవ్రసిద్ధి గలమండనమిశ్రుఁడను నిజభర్తను శాస్త్రంబులయందు దోడించినశంకరులవారిని సరస్వత్యంశ సంఘాతురాలగుమిశ్రునిభార్య కళాశాస్త్రమునఁ బరీక్షింప మొదలుపెట్టఁగా, నష్టలిత బ్రహ్మచారులయినయాచార్యులవా రామె ప్రశ్నమునకు నుత్తర మీయ నాటునెలలు గడుపుచీనికొని, తత్కాలమునఁ గాలధర్మము నుండిన యమరుతుఁడనురాజుదేహమునఁ బరకాటుప్రవేశవిద్యాసామర్థ్యంబునం బ్రవేశించి యత్తనువుతో శృంగారరసానుభవము పూర్ణముగా సంపాదించుకొని ప్రాణోత్క్రమణసమయంబున నమరుక కావ్యమును రచియించినాఁడని చెప్పదురు. ఈ యమరుక కావ్యమునకు వేమభూపాలుఁడు తెలుఁగున వ్యాఖ్య రచియించినాఁడు.

మయూరకవి యేకాలమునాఁటివాఁడో నిర్ణయించుటకుఁ దగినయాధార మీ సూర్యశతకములో నేమియుఁ గానరాదు. గాని యితరగ్రంథవిమర్శనమువలన నీకవి, హర్షచరితాఢ్యత్తమగ్రంథకర్త యగుబాణునకు సమకాలీనుఁ డనియు నిశ్చయించి యాయనకు మామగా రనియుఁ దెలియ వచ్చుచున్నది. పూర్వము బౌద్ధమత భూయిష్టమై యున్న హిందూదేశమును సందర్శించుటకై చీనాదేశమునుండి బయలు వెడలి క్రీ. శ. ౬౨౯ సం॥ మొదలు ౬౪౫ సం॥ వఱకు నీదేశమున “హశాత్త్వాంగు” అను బౌద్ధమతస్థుఁడు సంచారము చేసినట్లును, దత్కాలమున హర్షవర్ధనుఁడనురాజు కన్యాకుబ్జమును బరిపాలించు చుండినట్లును జరిత్రజ్ఞులు వ్రాసియున్నారు. ఈ హర్షవర్ధనుఁడే హర్షచరితకారుఁడయినబాణునికిఁ బ్రాపుగావున నారాజుకాలమునుబట్టి యీయిద్దఱు కవులును (బాణమయూరులు) క్రీ. శ. ౬వ శతాబ్దము నుత్తరార్ధమునఁ గాని ౭వశతాబ్దము పూర్వార్ధమునఁగాని జీవించియుండు రని నిర్వివాదముగాఁ దేలుచున్నది. కాబట్టి యీ సూర్యశతకము పుట్టి యిప్పటికి ౧౨౫౦ సం॥ లయినఁ గడచియుండు నని తలంపవచ్చును.

మయూరవిచిత్ర మైన సూర్యశతకమును గవితాచమత్కృతిన బట్టియే కాక మహిమను బట్టి కూడ, ఇది మయూరయోగమును మనసులు కంఠపాఠముగా వల్లించు కొనుచుందురు. పూర్వకపు గూడి సేవశ్లోకమును జక్కగా జదివి యున్నట్లు నిద ర్శనములు గనబడుచున్నవి. సైంధాదిమహాగ్రంథములు దెలిగించి వాని గాంచిన శ్రీనాథుడు సూర్యశతకములాని వెక్కుళ్లోకములయర్థమును సందర్భానుసారముగా దనకాశీఖండమునందలిపద్యంబుల నక్కడక్కడ జూనిపె యున్నాడు. చనువువారికి విమోదముగా నుండుటకై యట్టి పద్యముల నీక్రింద మూల సహితముగా నుదాహరించు చున్నాను.

దుంరివిఘ్నేశుడు మొదలుగా గల కాశీక్షేత్రపాలకులు కృతిపతి క భీష్టులు లిత్తు కని యాశీర్వాదించెడుకృత్యాదిద్వితీయపద్యమున— “నీ॥ పా॥ ఆకాశమండలం బను నల్లగలువకు నకరు వాద్యుండు లోలార్కమూర్తి” యని రచించి యున్నాడు. “జ్యోతిః కిం జల్కశ్రుంజం యదళికుల నితే రబరేందీవరస్య” యను ౭౫ దశ శ్లోకముద్వితీయపాదమునర్థ మందులో గానవచ్చుచున్నది గదా. వెండియు గథా భాగమున వింధ్యుడు మేరుపుమీదియీసునఁ బెచ్చు పెరిగినపిమ్మట గనుపట్టెడు నరుణోదయవర్ణనముపట్టున — “నీ॥ చిటుసానఁ బట్టించి చికిలి చేయించినగండ గొడ్డలి నిశాగహనలతకుఁ । గార్కొన్ననిబిడాంధకారధారాచ్ఛటాసత్రవాటికి వీతిహోత్రజిహ్వా । నక్షత్రకుముదకాననము గిల్లెడుబోటి ప్రాచి నెత్తినహస్త పల్లవాగ్ర । మరసి మింటికి మంటి కైక్యసందేహంబు వరిహరింపంగఁ బాల్పడ్డయవధి । సృష్టికన్నెట్టి తొలుసంజ చెలిమికాడు । కుంటు వినతామహదేవికొడుకుఁగుట్టి । సవితృసారథి కట్టెట్టిచాయ దెలుప । నరుణుఁ డుదయించెఁ బ్రాద్విశాఖ్యంతరమున ॥ అనుపద్యమునీసపాదములు నాల్గింటియందును — “శిర॥ స్రగ్ధ॥ శాత శ్యామాల తాయాః పరశు రివ తమోరణ్యవహ్నే రి వాచ్ఛిః । ప్రాచ్యే వాగ్రే గ్రహీతుం గ్రహ కుముదవనం ద్రా గుదస్తాగ్రహస్తః విక్యం బింద మృభూమ్యా రవధి రివ విధా తేవ విశ్వప్రబోధం । వాహనాం వో వినేతా వ్యవసయతు విపన్నామ ధామాధిపస్య” అను ననూరువర్ణనశ్లోకపుభావము స్ఫురించుచున్నది మరియు నీక్రిందిపద్యశ్లోక ముల నిల్లే మనీషావంతు లరసికొందురు గాక.

నీ. ప్రాలయకిరణబింబంబు వెల్వెలఁబాటి యస్తాచలంబుపై నత్త మిల్లి వరుసతో నొషధీవల్లీమతల్లులు కాంతి వైభవలక్ష్మీ కన్ను వదల రవికాంతపాపాణరత్నంబులం దుబ్బి యగ్ని ప్రత్యుత్థాన మాచరింపఁ బ్రబలాంధకారధారాచ్ఛటాపటలంబు పంచబంగాళ మై శాటి పోవ

నుదయవర్వతోకటకగందోపలముల | సక్షమూలచ్చిహావనప్రభవ మైన
నెత్తు రనియెడువిచిత్ర నివ్వటిల్ల భాగ కిరణంబు లాకొన్ని ప్రాంతె సభము.

సృ. నృక్కర్థ న్నొషధీణే ముషిరదచి శు చే వాషధీః ప్రోషితాభా
భాస్యద్రా వో దృతేన ప్రథమ సువ కృతాభ్యుదతిః నాపకేన
వక్ష్యేదప్రణాసృక్స్విత ఇవ దృషదో దర్శయన్ ప్రాతరత్రే
రా తామ్ర స్త్రీప్రణానా రవధిరుత నుదే ప్రా దభస్యద్రమో వః. ౫ (ప్ర వ)

సీ. తఱపివె న్నెలల నిభావశ్య మొకకొంత సవసుధాకర్షమద్రవము గాఁ గఁ
జిన్నారిపొన్న చిలుకచీకటిచాయ యసలుకొన్నినమషిరములు గాఁగ
నిద్ర మేల్కొంచిన నెత్తుమ్మి ముగిడలపరువంపుంబుప్పొళ్లు హరిదళముగఁ
దొంగరుంగన్నియలెంతతొలుసంజకెంజాయ కమనీయధాతురాగంబుగాఁగ
వర్ణములు గూడి యామినీవ్యవగమమున | జగము చిత్రంపఁ దూలికచంద మైన
కొమరుఁబాడుపుసూసూగుఁ గొడమయెండ | ప్రాచి కభినవమాణిక్యఫదక మయ్యె.

సృ. జ్యోత్సాంశాకృత్సపాండుబృతి తిమిరమషీ శేషకల్తాష మీష
జ్జ్వంభోద్భూతేన పింగం సరసిజరజసా సంధ్యయా శోణశోచిః
ప్రాతఃసారంభ కాలే సకల మివ జగ చ్చిద్ర మున్మీలయంతి
కాంతీ నీత్యత్వి షాడ్జాం ముద మాపనయతా త్తూలికే వాతులాం వః.

౨౬ (ప్ర వ.)

సీ. చరమరింభాపుటాంచలటంకశిఖరంబు బుదయాద్రిచటి జాఱకుండ మోపి
తీఁగ సాగినభంగి దీర్ఘదీర్ఘము లైనయంగకమ్ముల వాజు లలమి యెత్త
నుత్తానుఁడై వెనక్- కొఱగి పిచ్చుకకుంటు విప్రతీపంబుగా వినతి నేయ
నవగతవ్యాసంగ మగుటఁ జిత్కారంబు వెలిగాఁగఁ జక్రంబు విభ్రమించ
నభ్రవీధికి లంఘించె నాహవాది | గంధవాహప్రవాహాభిఘట్టనమునఁ
గేతనము మీఁదిపసిఁడి కింకిణులు మొరయ | మెఱపు మెఱసినచందానమిహిరురథము.

సృ. పీఠారోఽపరితాభై శృరమఖురపుటాగ్రస్థితైః ప్రాతరద్రా
వా దీర్ఘాన్దై రుదస్తౌ హరిభి రవగతాసంగనిశ్శబ్దచక్రః
ఉత్తానానూరుమూర్ధా వనతి హతభవద్విప్రతీపప్రణామః

ప్రాస్తే శ్రేయో విధతాం సవితు రవతర స్వామవీధీం రథస్య. ౬౨ (రథ వ)

సీ. భూర్జండఘట్టనత్రుటితగ్రహగ్రాహభూలి పాలీమిశ ద్యుష్టలములు
ధ్వజపటీపల్లవో ధృతమరుత్సంపాతపరికంపమా నోడుపరివృథములు
గ్రాసాభిలాషానుగతవిధుంతుదపునః ప్రాప్తచక్రవ్యధోపద్రవములు
క్రాంతాశ్వనివిడసక్వాసధారాభుతస్వర్ధనీనిర్ధ్వరజలచరములు

గగనవధులంఘు నైకజాంభూలికమాలు | వత్సవః జాంభూతసీరధప్రస్థితదుః

సాగే నది దక్షిణాయనసంచయ మగుట | వర్షురంబుమొదలై యాంధ్రాధరముమీడ.

సృ. ధూర్జయైత్రిప్రసాదే భర్తృపటశరరాంబోధితే శూనో ముఖే

రాహౌ గ్రాహభిలాషా ననుసరతి పునర్దత్తశక్తిః శాశ్వతా

శ్రాంతశ్చక్వాసపేహాఘతవిబుధభునీనిర్ముఖాంభూనాం ప్రసాదే

దేయాను ర్హస్వే వనీయో దివి దివసపతే స్వ్యంధాన్త్రీతాని ౩౭ (రథ. వ.)

నీ. ఒక దీవి కేంద్రమునందు యాద్రాక్షి యై యుండు నది నొందా దివి సప్తశిఖరి

యొక దీవికి యొక సంచయము నైవేద్యమునందు నొక సంచయము నైవేద్యమునందు దీవి

యొక దీవి నిలచుచుండుట మిట్టి యైవేద్యమునందు నొక దీవి నిలచుచుండుట

యొక దీవి తపనము నొక యొక సంచయము నొక దీవి నిగురొత్తు నొక దీవి యొక దీవి

దక్షిణాయన మొక దీవి దమకు జూపు నుత్తరాయణ మొక దీవి సప్తశిఖరి

నిన్నిటికి యచ్చిభావంబు హేతుభూత | మట్టి రవిలేని సాగే యాంధ్రాధరముమీడ.

సృ. ద్వీపా యోస్తాచ లోక్ష్మిక భవతి భిరు స ప జాంభూతయాద్రాక్షి

యా యామి న్యుజ్జ్వలేందుష్యుచి రిహ దివ సోన్మిత్త దీపా తప స్యా

యద్వశ్యా దేశకాలా వితి నియమయతో నో తు దివ దేశకాలా

వవ్యాత్స స్వప్రభుత్వాహితభువనహితో హేతు రహ్మ మనో ౪౩.౯౭ రవి. వ.

నీ. విశ్రుమరధ్యాంతో ఘవిధ్వంసన క్రియాపగమదీక్షారంభగురుహయాఖ

దశశతపరిషదాధారమండలం దైనచండభానుని కధిష్ఠాన మగుట

భారంబు భరియింప బరువు పడ్డది వోలె మూపు మూపుననుండ మొక్కలమున

ననిలంబు లేడును సంచ లంచలు గట్టి యాకాశవీధి నం దంద నడవ

నడచు రవితేరు మింటి నెన్నడిమిచక్కి

బ్రగ్గవంగం దాంకె వింధ్యవర్షతముం నటుల

కఠిననిర్వోషస్థాన భుట్టనమునం

బంకజాతభవాండకర్పరము నగుట.

సృ. ధ్యాంతోఘధ్వంసదీక్షావిధిగురు వహతా ప్రాక్సహస్రం కరాణా

చుర్మహా యో గరీయః పద ముఖ ముపానీయ తాధ్యాసనేన

స శ్రాంతానాం నిలాంతం భర మిచ మరుతా మరుమాణాం విషాధం

స్కంధాత్స్కంధం వ్రజ న్యో వృజినవిహితయే భాస్వత స్వ్యంద నోస్తు.

(౩౩ రథవర్ణనము.)

నీ. నేత్రంబు యన్తేమనిస్సృహత్వము నొంద శ్రుతి పుటంబులశక్తిచొక్కు మగుడ

ప్రాజ్ఞేంద్రియజ్ఞానకళ యారుసారుగా బిహ్వవివేకంబు చిటుత వోవ

సంతరంగమున మోహంధ కారము గ్రమ్మ దనువు చేష్టాదండ్రుల వహింపఁ
బ్రాణములొక్కొక్కమాత్రమునఁ బర్యవసనింపఁ దల చీర యెటుఁగని దశ ఘటిల్లఁ
బాము గఱచి నూర్చిల్లి పడేనయట్లు పడిరి పాశ్చాత్యదేశంబుపంచజనులు
తరణిదీధితి లెట్లు నై న్య మెడలి విరతనిద్రాసమావేశవిహతు లగుచు.

సృ. మీలచ్చుత్తు స్వీటిల్లామ్రుతి జడరసనం నిఘ్నితఘ్రాణస్పృత్తి

స్వవ్యాపారాక్షమత్వి క్షరముపితమనః శ్వాసమాత్రావశేషం

విస్రస్తాంగం పతిత్వా స్వప దపహారతా దక్రియం వోర్కజస్తా

కాలవ్యాకావలీధం జగ దగద ఇ నోత్థావయక్ ప్రాక్ప్రతాపః. ౩౧ (ప్ర.వ)

పై నుదాహరించిన శ్రీనాథకవివిరచితపద్యంబు లెనిమిదింటిని బరిశీలించఁగా
సూర్యశతకశ్లోకంబుల నొక్కటొక్కటి దాదాపు నీసపద్యమున నిమిషవఁ
దగినంతయర్థవైపుల్యము గలిగి యున్నట్లు స్ఫురించుచున్నది. గాని నీసములే యుపా
యోగించినపక్షమున నాతనివలెనే సొంతకవనము గూడఁ గొంత పద్యపూర్తికిఁ జేర్చ
వలసి వచ్చు ననుబాధ తోచి, శతకంబుల వివిధవృత్తము లుపయోగించుట
దెలుఁగునఁ గాన రాకున్నను, నుత్పలంబులతోడఁ జంపకంబులకును శార్దూలంబుల
తోడ మత్తేభములకును మైత్రి ఘటియించు పెద్దలసంప్రదాయము ననుసరించి, థాటి
గలస్రగ్ధరావృత్తముల కించుమించుగా సాటి రాఁ గల వని యక్కడపటి వృత్తములు
రెండు నాయాంధ్రీకరణమున నుపయోగించితిని.

మూలమునందలి కారిష్యమును బట్టియు నాయందలియసమర్థతను బట్టియు
నీభాషాంతరీకరణమునఁ బెక్కులోపములు దోషజ్ఞులకుఁ దోచవచ్చును. భాషాభి
మానమున నైనను నామీదియనుగ్రహమున నైనను నెవ్వరేని వానిని దెలియఁజేసిన
పక్షమున నట్టివారికిఁ గృతజ్ఞతతో వందనములు సేయుచు మఱియొక కూర్పున నుచిత
రీతిని వానిని సంస్కరించెదను. పూర్వ మొకసారి శ్రీమదాంధ్రభాషాసంజీవని
సూర్యశతకముం బ్రకటించి నా వందనంబు లందుకొన్నది అప్పటివానియందుఁ
దోచిన కొన్ని స్థాలిత్యముల నీపర్యాయము సవరించియున్నాఁడ

మూలశ్లోకములతోఁగూడ నాయాంధ్రీకరణము నెట్లు దమసరస్వతీవత్రకయందుఁ
బ్రకటించుటయేకాక శ్లోక ప్రతులను బయిగా ముద్రింపించి కఠికి బహుమానముగా
దయ చేసిన మహోదారవిద్వత్ప్రభువు లగుశ్రీ రాజా కొచ్చర్లకోట వేంకట కృష్ణా
రావు జహద్దరు జమీన్దారుగారికిఁ బరమేశ్వరుఁ డాయురారోగ్యంబు లైశ్వర్య
సంతానంబులుం బ్రసాదించి వర్ధిల్లంజేయుఁగాత.

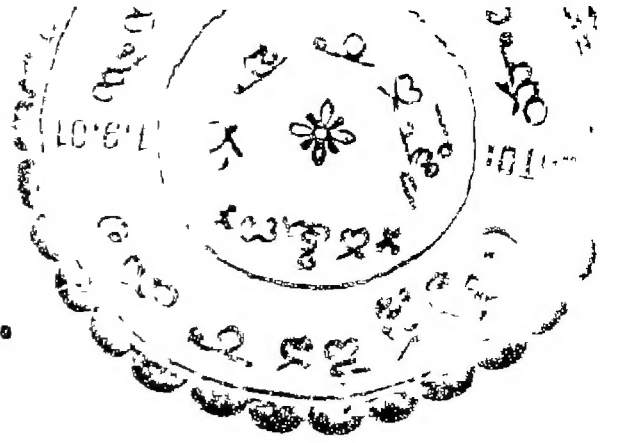
వడ్డాది సుబ్బారాయఁడు

రాజమహేంద్రవరము.

శ్రీ పుష్ప వేదగారు
విభాగము
విభాగ నిపుణుడు

శ్రీ రస్తు.
శ్రీ పరమాత్మ నేనమః.

ఆంధ్ర సూర్యశతకము.

జంభారి కరిందకుంభయుగళి సిందూర శుంభద్రజో
రాజివ్యాప్తి నై ప్రాగహార్యతట నిర్వృద్ధాతు ధారాద్రవ
సూజస్తోత్రనో సమోద్దమసరోజాభాప్తినో రక్త మా
ప్రాజ్ఞావ్య జగద్విభాసిస్ఫుటం లైశ్వర్యంబు మీ కిచ్చుతన్.

పుష్ప జంబూరాజీభకుంభోద్భవమివ దధత స్సాంద్రసిందూరరేణుం
రక్తాస్సక్తా ఇవాన్మై రుదయనితతీధాతుధాద్రాద్రవస్య
ఆయాంత్యా తుల్యకాలం కమలవనరుచే వారుణా వో నిధూత్యై
భూయాసు ర్భాసయంతో భువన మభినవా భానవో భానపీయోః.

మ. సరిసికోశపుటీకుటీకుహరలీనన్ లెచ్చిచానన్ విధే
యలపాల్ సేయ వెలార్ప నాఁ గమలవన్మృద్ధాటమున్ సన్ని య
ర్తిలిఁ గాలాభతమోముఖస్థ భువనార్తిధ్వంసకల్యంబు తా
తలిరుందాల్గ్రహ రాటక-రంబు లిడుఁ గాత స్తీకుఁ గల్యాణమున్.

పు. భక్తిప్రహ్వయ దాతుం ముకుళపుటకుటీకోటరక్త్రోడవీ నాం
లక్ష్మీ మాక్రష్టకామా ఇవ కమలవనోద్ధాటనం కుర్వతే యే
కాలాకారాంధకారానసపతితజగత్సాధ్వసధ్వంసకల్యాః
కల్యాణం వః క్రియాసుః కిసలయరుచయ స్తే కరా భాస్కరస్య.

మ. సరసీరుక్మ్యదులోదరంబులను దీప్త్యగ్రావ శృంగంబులన్
సరిగా మోచుచు వాసరాదిని దినాంతంబం దొకే రూపమై
వరలోకత్రయమంది రాంగణము నిష్ప ర్శ్యాయతన్ మెట్టుభా
సగరపాదంబులు సంతతాధ్వగమనోన్మోము ల్పిఁచుంబ్రోచుతన్.

పు. గర్భేష్వభోరుహణాం శిఖరిషుచ శితాశ్రమ తుల్యం పతంతః
ప్రాపంభే వాసరస్య పృథగతీసమయే వైకరూపా స్తదైవ
నిష్పర్యాయం ప్రవృత్తా ప్రీతుననభవనప్రాంగణే పాంతు యస్మా
సూక్ష్మాణం సంతతాధ్వత్రమజమివ భృశం విభ్రతో బ్రహ్మపాదాః.

శా. కప్పండుప్పటిచాప్పంజీకటి దొలంగన్ జంతువుల్ కప్ప లే
కొప్పం గన్గొని శంతువుల్ బలెను సూర్యుం డొయ్య సారింపఁ ద
మ్మప్పాటం దఱు చై క్రవస్ఫుటదశాశాలీదశాశస్తమన్
విప్పొనంబర మెవ్వి పన్నులుచు నవ్వెల్లుల్ సిరుల్ మీ కిడున్. ౪.

సృ. ప్రభృశ్య త్యుత్తరీయత్విషి తడుసి సమదీప్త్య వీతాపృతీ న్నా
గ్జంతూంస్త తూ న్యథా యా నతను వితనుతే తిగ్గోచిర్తగీచీన్
తే సాంప్రీఘాయ సద్యః క్రమవిశేషదశాశాదశాశీవిశాలం
శశ్వత్సంపాదయంతోంబర మమల మలం మంగళం వో దిశంతు. ౪.

మ. పతి వీతద్యుతి యాటచేత నన శోభం బాయుజ్యోతిష్కృతీ
వ్రతతన్ నొంచుచు భాస్వదశ్శశేఖి మన్ బ్రత్యుద్గతిన్ సల్పఁ బ
తుతివియోదకృతక్షతిక్షతజసిక్తుం బో యనం బూర్వప
ర్వతము జ్ఞేయవిభాకరారుణుచు ల్పాచు న్భవద్భంగమల్. ౫.

సృ. న్యక్కుర్వన్నోపధీశే ముషితరుచి శుచేపాపధీః ప్రోషితాభా
భాస్వద్భ్రావోద్గతేన ప్రథమమివ కృతాభ్యుద్గతిః పావకేన
పక్షచ్ఛేదవ్రణాసృక్స్పృత ఇవ దృవదో దర్శయ న్నాతరద్రే
రాతామ్ర స్తీవ్రభానో రసభిషింతనుదే ప్తా ద్దళస్త్వద్గమో వః. ౫.

మ. క్రిమియుక్తాపఘనవ్రణుల్ విఘటితాంఘ్రిఘ్రిణి పాణుల్ మహా
ఘముఖాఘ్రితులు ఘర్షరస్వరు లమోఘం బొదు రుల్లాఘు లే
నిమహత్త్వంబున శీఘ్రి మాఘనఘ్రిణాఘ్నిత్వఘర్తాంశు తి
గ్గము లౌఘ్మిష్టులు సిద్ధ సంఘవిహితార్ఘంబు ల్బద్ధంబెఱాఘ్నుమా. ౬

సృ. శీర్ణఘ్రిణాంఘ్రిపాణీ వ్రణిభి రపఘనై ర్ఘర్షరావ్యక్తఘోషాన్
దీర్ఘఘ్రితా నఘాఘ్నేః పునరపి ఘటయ త్యేక ఉల్లాఘయ న్యః
ఘర్తాంశోస్తస్య వోంతర్ద్విగుణఘనఘ్రిణా నిఘ్నినిర్విఘ్నవృత్తే
ర్థైర్థై స్సీద్ధసంఘై ర్విదధతు ఘ్నియ శ్శీఘ్రి మంహోఘ్నితమ్. ౬.

మ. తోలుతం దాలించి వామనత్వమును దోడ్చొర బ్రాంతు లై పిచ్చటం
గలయన్ దోదసి యావరించి దశదిగ్భాగంబులం బ్రబ్బి య
బ్బలికిం బోలెను జీకువాలునకు విశ్వంబుం దొలంగించి శ్రీ
లలనాపాలునిఁ బోలుహేళి వెలుఁగుల్ దప్పించు మీముప్పలన్. ౭.

శ్రీ. బిభ్రాణా వామనత్వం ప్రథమ మథ తత్రైవాంశవః ప్రాంశవో వః
క్రాంతాకాశాంతరాళా న్నదను దశదిశః పూరయన్త స్త్రోపి
ధ్వంతా దాచ్ఛిక్య దేవద్విష ఇవ బలిషా విశ్వ మాశ్విక్షువానాః
కృచ్ఛాగ్రి బ్యుచ్ఛాగ్రియ హేలాపహసితహరయో హరిదశ్వా హరంతు. ౮.

మ. అరుణారుణ్యము గాఢరక్తిమను గా నాప్రేడితం బూర్ధ్వమూ
ర్ధరథాశ్వాస్యములన్ భలీనకషణాన్రస్రసావ మట్లుండి భూ
ధరశీర్షంబులకుం గిరిట మయి ప్రాతశశ్శీభ రప్పించి యు
ప్పరమం దొప్పనహర్పతిప్రభలు దీర్పం జూబు మీయొప్పముల్. ౯.

శ్రీ. ఉద్గాఢేనారుణిమ్నా విదధసి బహుశం యే రుణ స్యారుణత్వం
మూర్ధోద్ధూతౌ భలీనక్షతరుధిరరుచో యే రథాశ్వాన నేషు
శైలానాం శేఖరత్వం శ్రితశిఖరశిఖా స్తవ్యతే యే దిశంతు
ప్రేంభంతః ఘే ఖరాంశోః ఖచితదినమాఖా స్తే మయాఖా స్సుఖం వా. ౧౦.

మ. సమయాకృష్టవిసృష్ట నిర్మలపయ స్సంరక్షితత్వాప్రజ్ఞాశ్చ
ఘము లె వ్వెల్లెడ తేపటం జెదరి యేకం బొను మా పప్పుని
త్రము లార్తిప్రభవోగ్రదుర్భవభయోదన్వన్తహానావ ల
ర్యముగోవు ల్గలిగించు మీ కహారహం బానందసందోహాచక్షు. ౧౧.

శ్రీ. దత్తానందాః ప్రజానాం సమచితసమయాకృష్టసృష్టైః పయోభిః
పూర్వాష్టే విప్రకీర్ణా దిశిదిశి విరమ త్యహ్ని సంహరభాజః
దీప్తాంశో ద్విర్దుఃఖప్రభవభవభయోదన్వదుత్తారనావో
గావో వః పావనానాంపర మపరిమితాం ప్రీతి ముత్పాదయంతః. ౧౨.

మ. సరసీజానసు బోలె ఫాలతలభాక్సంధ్యాంజలిగ్రంథిసుర
 వరవందారుల కెల్ల బరిధహరణోదంచత్ప్రబోధం బొసం
 గురవిత్విన్నేకరంబు పంకహార మయోదిష్టయృష్టన్తనోం
 తరసంకల్పసహస్రకల్ప మగుఁగాతక నిర్వికల్పంబుగఁ.

౧౧౦

శ్రీ. బంధధ్వంసైకపేతుం శిరసి నతిరసౌజన్యసంధ్యాంజలీనాం
 లోకానాం యే ప్రబోధం విదధతి విపులాంభోజమందాశ యేద
 తే యుష్మాకం స్వచిత్తప్రథినుపృథుతరప్రార్థనాకల్పవృక్షాః
 కల్పంతాం నిర్వికల్పం దినకరకిరణాః కేతివః కల్పషస్య.

౧౧౧

శా. దారిద్ర్యాక్షయభూరిధారలు ప్రపాతద్రాక్షరాలంబనుల్
 స్వారాట్పూరభియానవీధికలు తత్త్వజ్ఞానదీపంబు లా
 త్తారామామృతమార్గభూ నిజతనూద్వారోరువేత్రంబు లౌ
 సారాభీషు లుషస్సుఖంబు లగు యుష్మత్కశ్యలోత్పాతముల్.

౧౧౨

శ్రీ. ధారా రాయోధనాయాపది సపది కరాలంబభూతాః ప్రపాతే
 తత్త్వాలోకైకిదీపా స్త్రీదివపతిపురస్థితౌ వీధ్య ఏవ
 నిర్వాణోద్యోగియోగిప్రగమనిజతనుద్వారి వేత్రాయమాణా
 స్త్రీయంతాం తీవ్రభానో ర్ద్దివసముఖసుఖా రశ్మయః కశ్యలో ద్భవః.

౧౧౩

శా. చూడారత్నముఁ బోలెఁ బూర్వశిఖరిం బూపట్టి ముం దట్టె వి
 స్వీడావత్యనులిస్తనీరమిశితశ్రీరోచనాచర్చ లై
 క్రీడాలాలసచక్రవాకచతురప్రేక్షార్చ్యమానంబు లౌ
 భ్రాండధ్యక్షుని బాలభాను లఖిలాభ్యర్థ్యంబులక మీ కివక.

౧౧౪

శ్రీ. ప్రాచి ప్రాగాచరంత్యో సతిచిర మచలే చారుచూడామణిత్యం
 ముంచంత్యో రోచనాంబుప్రచరమివ దిశా ముచ్చకై శ్చర్చనాయ
 చాటూత్కై శ్చక్రనామ్నం చతుర మవిచలై ర్లోచనై రర్చ్యమానా
 శ్చేష్టంతాం చింతితానా ముచిత మచరణూ శ్చండరోచీరుచో వః.

౧౧౫

మ. వెలుఁ గెకం బెది ద్వ్యక్షులై బ్రజగతిన్ వేధశ్చతుర్వక్తిఁ తన్
బలుకన్ బంచమభూత మై షడృతుభిన్నస్ఫుర్తి సప్తామర
క్షులు గీర్తింపఁగ నష్టదిగ్భరిత మై సొంపారుఁ బ్రాతర్నవ
త్వలసత్త్విత్ప్రభు తత్ప్రభాదశశతవ్రాతంబు మేల్చి కిడున్. ౧౩.

సృ. ఏకం జ్యోతి ద్విశౌ ద్వే బ్రజగతి గదితా నృజ్జగన్యై శ్చతుర్భ
ర్భుతానాం పంచమం యా న్యల నృతుషు తథా వత్సు నానావిధాని
యష్కాకం తాని సప్త త్రిదశమునినుతా నృష్టదిగ్భాజి భానో
ర్యాంత ప్రాప్తే నవత్వం దశ దధతు శివం దీధితీనాం శతాని. ౧౩.

కా. ఆచృత్తిన్ భ్రమరించి విశ్వము తదాయాసోష్ణతాశోషు లై
దావోత్తప్తత నా నిదాఘపుండ్రజీన్ ధాత్రీజలం బాని బల్
ప్రావృద్వేళ నిజాతిపానరుజ నుద్వాంతాంబు లై యంత శై
త్యావిన్ముత్తిని నప్రచండ మగుమార్తాండాంశు లోమన్త్రిమున్. ౧౪.

సృ. ఆచృత్తిభ్రాంతవిశ్వా శ్శ్రమమివ దధత శ్శోషిణః స్వోష్ణతేన
గ్రీష్మే దావాగ్నితప్తా ఇవ రస మసకృ ద్వే ధరిత్ర్యా ధయంతి
తే ప్రావృష్టాస్తపానాతిశయరుజ ఇవోద్వాంతతోయా హిమార్తా
మార్తాండ స్యాప్రచండా శ్చిర మశుభభిదే భీశవో వో భవంతు. ౧౪.

కా. వ్యాకోచాంబుజనేత్ర మాదినముఖం బం దీపదుద్భిక్ష మై
స్తోకప్రాధి నిరూఢిదేఁ గపిలిషన్ శోభిల్లి దిగ్భామినీ
లోకాలోకమనోహరాకృతిని వల్లుశ్శత్రువుం బోలునా
లీకాధీశ్వరు భాస్వహస్రము సుఖాళిన్ మీకుఁ జేకూర్చుతన్. ౧౫.

సృ. తస్మానా దిగ్విధానాం సమధికమధురాలోకరమ్యా మవస్థా
మాయాధప్రాధి తేజోత్కలితకపిలిమాలంకృతిః కేవలైవ
ఉజ్జృంభాంభోజనేత్రద్యుతిని దినమథే కింఽదుద్భిద్యమానా
శ్శత్రుశ్రేణీవ భాసాం దిశతు దశశతీ శర్మ సుర్వత్విషో వః. ౧౫.

మ తలజూబిల్లి వెలుంగు దొంగిలు నటకత్రాసంబునక శంభుఁడుకొ
విలసన్నూత్తవిభిన్నపద్మముకుశప్రేయస్సితిక ధాత్యుఁడుకొ
గలితధ్వాంతవినీలనై జతనుధికార్వ్యథక గృష్ణుఁడుకొ
గొలువ స్థిటుత మోపహరుకిరణాంకూరంబు లోము న్నిముకొ. ౧౬.

సృ. మాళిందో ర్మేషమోషీ ద్భృతిమితి వృషభాంకేన య శ్శంకి నేవ
ప్రత్యగ్రోద్ధాటితాంభోరుహకుహరగుహసుస్థితే నేవ ధాత్రా
కృష్ణేన ధ్వాంతకృష్ణస్వతమపరిభవత్రస్సు నేవ స్తుతోలం
త్రాణాయ స్తా తనీయా నపి తిమిరరిపో సు త్విషా మద్భమో వః. ౧౭.

మ. దివి విస్తీర్ణముగా దెసల్ నిడుపుగాఁ దీరవ్యపేతోల్బదాం
బువులుంగా జలధుల్ నగాగనగరాభోగాభ్యగాఁ బృథ్వి వే
కువ రావించి తమిస్ర నెంచి మిగులం గో డొందు నప్పద్మినికొ
భువనంబుకొ సరి నూటడించురవిరశ్చుల్ దీర్చు మీకృచ్ఛిముల్. ౧౮.

సృ. విస్తీర్ణం వ్యోమ దీర్ఘ సుపది దశదిశో వ్యస్తవేలాంభ సోబ్ధి
స్కర్వచ్ఛి ర్దృశ్యమానాం నగనగరనగాభోగపృథ్వింవ పృథ్విమ్
పత్తి న్యుచ్ఛాప్తస్యతే యై రుషసి జగదపి భృగసయిత్వా తమిస్రా
ముస్రా విస్రావయంతు క్రుత మనభిమతం తే సహస్రత్విషో వః. ౧౯.

మ. స్వమహాసగం బనిశావినశ్వర మన స్తవ్యస్త మై యేకదే
శమునం దుండి జగన్నిశాంతము నిరస్తధ్వాంతముం జేసి దీ
పము రూపంబునఁ గాలదిగ్వశత నవ్యం బొచుఁ బ్రాచిన్ ద్రిలో
కములుం గ్రుమ్మరుతిగ్ధామునిమయాఖస్తోమ మోమున్నిముకొ. ౨౦.

సృ. అస్తవ్యస్తవ్యహువ్యో నిజరుచి రనిశానశ్వరః కర్తు మీశో
విశ్వం వేత్తేన దీపః శ్రుతిహతతిమిరం యః ప్రదేశస్థితోఽపి
దిక్కాలాపేక్షయాసా త్రిభువన మటత స్తిగ్ధానో ర్నవాభ్యాం
యాత శ్శాతక్రతవ్యా దిశి దిశతు శివం పోర్న్విషా మద్భమో వః. ౨౧.

మ. వసివాడుం బిసకోమలం బని దయన్ వాతాశిలోకంబు వో
క సెడుం బేరని వెల్ల నీ కపరలోకాలోకపార్శ్వంబు రో
దసిపైపెం చవియించు నం చుడుపుచుం దెఘ్యంబు మింటన్ స్వవ
శ్యసమస్తావధి యాసహస్రకరునుస్రౌఘంబు ప్రోచు న్నిమున్. ౧౯.

శ్రీ. మాగాంతానిం వృణాళీమృదు రితిదయయే వాప్రవిష్టోహిలోకం
లోకాలోకస్య పార్శ్వం ప్రతపతి నపరం యస్తదాఖ్యాత్థమేవ
ఉర్ధ్వం బ్రహ్మాండఖండస్ఫుటనభయపరిత్యక్తదెఘ్యో ద్యుసీమ్ని
స్వేచ్ఛావశ్యావకాకావధి రవతు స వస్తాపనో రోచిరోఘః. ౧౯.

మ. అమరుం గాలమే కాక లోక మఖిలం బశ్యామ మై హైమగో
త్రమే గా కిందుడు నెందెడు నివిలయ మత్యంతంబుఁ గన్పట్టు బం
ధము సిద్ధాంజలు లందె గాక తొగలన్ బ్రాతర్తనోజ్ఞంబు దు
స్తిమిరఘ్నం బెది తోఁప నారవిగభస్తి స్తోమ మోమున్నిమున్. ౨౦.

శ్రీ. అశ్యామః కాల ఏకో నభవతి భువనాంతోపి వీతేంధకారే
సద్యఃప్రాతేయపావో నవిలయ మచల శ్చంద్రమా అ ప్సృపైతి
బంధ స్సిద్ధాంజలీ నాం నహి కుముదవన స్యాపి య త్రోజ్ఞహనే
త త్ప్రాతఃప్రేక్షణీయం దిశతు దినపతే ధ్రామ కామాదికం వః. ౨౦.

మ. శతవత్రచ్ఛవి మ్రుచ్చిలింప కది హేచ్ఛం జేయు నత్తారకా
ద్యుతియుం గావ కడంచుఁ గాదు నిమిషం బోపుం బవల్ నల్పఁగాఁ
బ్రతిసేత్రంబునకున్ విరుద్ధము జగత్త్రయ్యేక చక్షుస్సు నై
సతతం బే దలభానవీయరుచి యుష్మత్కశ్చలధ్వంసి యా. ౨౧.

శ్రీ. యత్కాంతిం పంకజానాం నహరతి కురుతే ప్రత్యుశాధిక్యరమ్యాం
నోధత్తే తారకాభాం తిరయతి నితరా మాకు య నిత్య మేవ
కర్తుం నాలం నిమేషం ధ్విగత మపిపరం య త్తదేకం త్రిలోక్యా
శ్చక్షు స్సామాన్యచక్షు ర్విగదృశ మఘభి ద్భాస్వత స్తస్మాత్తా వః. ౨౧.

మ. వసుధ నైశజలాత్తీతలతలస్పర్శాభిలాషం బలెన్
దైస లాశాకరికాండప్రహరవనౌ నిన్ద్యక్రియాశం బలెన్
వెసతో విష్ణుపదంబునుం గడచి ప్రాపించెం గృహం బోలె నే
ది సుదూరం బన కాప్రభాతరవిదీప్తిం గ్రుంకు మీపంకముల్. ౨౨

శ్రీ. డ్కం డేవీయః క్షపాంభశ్శిశిరతరతలస్పర్శాద్భ్రతేన
ద్రా గాశా నేతు మాశాద్విరదకరసరఃపుష్కరాణీవ బోధం
ప్రాతః ప్రోల్లంఘ్య విష్ణోఃపదమపి కృపయే చాతివేగా ద్దవీయ
స్వదాహం ద్యోతమానా దహతు దశపతే ద్ద్విమిత్రం ద్యతి ర్వః. ౨౩.

మ. అగవిక్షోదనదక్షతీక్ష్ణరయకల్పాంతానిలాగమ్య మై
పగ లుద్గారితదీప్తి మై విరహితధ్వాంతాం జనం బై స్ఫుటం
బగుటే గాక పతంగసన్నిధిం బానుం గై పోక నిర్వర్తి మై
జగదత్యద్భుతదీప మాతరణి తేజం బిచ్చు మీయిచ్చలన్. ౨౪.

శ్రీ. నో కల్పాపాయవాయో రదయరయదశత్తాధరస్యాపి గమ్యా
గాశోద్గీర్ణో జ్వలన్తీ రహని సగహితా నో తమఃకజ్జ తేన
ప్రాప్తోత్పత్తిః పతంగా న్నపున రుపగతా మోష ముష్ణస్విషో వో
వర్తి సై వాస్యరూపా సుఖయతు నిఖిలదీప్తిపదీపస్య దీప్తిః. ౨౫.

మ. సకలాశావ్యవహారసద్గురుగుణశ్లాఘ్యాకృతిం బొల్చు రే
పకడన్ సాయము నున్నతంబ యగుచుం బర్యాప్తి వర్జించు నే
చొకచోటన్ సహవాసి మై తమముతో నుండన్ తుణం బోప దా
ప్రకటం బొరుచి బోలుభానురుచి సద్వస్తాప్తికి న్ని కగున్. ౨౬.

శ్రీ. నిశ్చేషాశావహారప్రవరగురుగుణశ్లాఘాసనీయస్వరూపా
పర్యాప్తా నోదయాదౌ దిశగమనమయోఽప్లవే త్యన్నతైర
అత్యంతం యాసభిజ్ఞా తుణమపి తమసా సాక మేకత్ర వస్తుం
బ్రహ్మ స్వేధా రుచి ర్వో రుచిరివ రుచిర స్మాప్తయే వస్తు నోస్తు. ౨౭.

మ. అరతం దాలిచి తారకోన్నతికిఁ గీ జౌశక్తి, సచ్చంద్రకాం
తరుచిన్ లీల నధఃకరించి శిఖి, నిత్యం బంధకారాతిద్య
క్పరితోషం బొనరించు చుండి, నవసుబ్రహ్మణ్యున ట్లాప్పుభా
స్కరబాలాతప మిచ్చుఁగాత మమితైశ్వర్యంబు మీ కెప్పుడున్. ౨౪.

సృ. చిద్భాణ శ్శక్తి మాకు ప్రశమితబలవత్తారకౌక్తిత్యగున్వీం
కుర్వాణో లీల యాథ శ్శిఖిన మపి లసచ్చంద్రకాంతావభాసం
ఆదధ్యా దంధకారే రతి మతిశయినీ మావహ స్వీక్షణానాం
బాలో లక్ష్మీ మపారా మపర ఇవ గుహూ హర్పతే రాతపో వః. ౨౫.

మ. తెలు పై యించుక చిల్పవెన్నెలలకాంతిన్, శేషదోషామషిన్
నలు పై, పద్మపరాగపింగ మయి, సంధ్యారక్త మై భాసిలన్
సలుపుం, దూలికవోలే రేపకడ విశ్వం బెద్ది చిత్రంబులా
గలపూషప్రభ మీ కజనమును నేత్రానందసంధాయి యా. ౨౬.

సృ. జ్యోత్స్నాంశాకృత్స్న పాండుద్యతి తిమిరమషీ శేషకల్తాప మీవ
జ్జ్యంభోద్భూతేన పింగం సరసిజరజసా సంధ్యయా శోణశోచిః
ప్రాతఃప్రారంభకాలే సకల మివ జగ చ్చిత్ర మున్మీలయంతీ
కాంతి స్తీక్షణ్యిషో జ్ఞాం ముద ముపసయతా తూలికే వాతులాం వః. ౨౭.

మ. సురశైలాగతపద్మరాగజరజశ్శోణప్రకాశాధ్వ మో,
యరదంబం దిరవొందుచేందిరికచాయం బొల్పుటెక్కెం బొ, సుం
దరగంధర్వధుతోత్తమాంగవిలసంతాంజిష్ఠభాశ్చామరో
తగర మో నాఁ, దగుప్రాతరరగరుచి సౌఖ్యం బిచ్చు మీకెప్పుడున్.

సృ. ఆయాంతీ కిం సుమేరో సురణి రుణితా పాక్షరాగైః పరాక్ష
రాహూన్వీ త్వస్య మాహారజనవిరచితా వైజయంతీ రథస్య
మాంజిష్ఠప్రవహాహవళివిభుతశిరశ్చామరాళి ను లోకై
రాశం క్యాలోకి తైవం సవితు రఘునుదే స్తా త్ప్రభాతప్రభా వః. ౨౮.

మ. ధ్వాంతధ్వంస మొనర్చుచు, జుట్టు మన దాభావంత నూ, రూప మ
త్యంతంబుం బ్రకటింప కుండు; గృతనక్తస్యక్రియం బా, దివా
కాంతిం బెం పొనరింప దేది; యతిదక్షం బద్ది పూరించు రో
దోంతర్లంఘనసూత్నయత్న మినకల్యజ్యోతి మికోరుగలక. ౨౮.

సృ. ధ్వాంతధ్వంసం విధత్తే న తపతి రుచిమా న్నాతిరూపం వ్యసక్తి
స్యక్త్వం నీ త్వాపి నక్తం న నితరచితరాం తావ దహ్న స్త్విషం యః
స ప్రాతర్దా విరంసీ దసకలపటిమా పూరయ స్యష్టదాశా
మాశా కాశావ కాశావతరణతరుణప్రక నూ ర్కప్రకాశః.

శా. అత్యుష్ణం బుడు కార్చుసాధనము నై, యక్షుద్రమౌ సూక్ష్మ మై,
ప్రత్యక్షంబుం బరోక్ష మై, యిహముఁ దద్భవ్యాపరం బై, తరం
బత్యంతస్థిర మై, జగద్విదిత మద్యద్యోగిహృద్యేద్య మై,
స్తుత్యం బాబహిరంతరద్వయరవిజ్యోతిస్సు ప్రోచుక మిమౌ. ౨౯.

సృ. శీత్రం నిర్వాణహేతు, ర్యో దపి చ విపులం య త్ప్రకర్షేణ చాణు,
ప్రత్యక్షం య త్పరోక్షం, య దిహ య దపరం, నశ్వరం శాశ్వతం చ
య త్సర్వస్య ప్రసిద్ధం జగతి కతిపయే యోగినో య ద్విదంతి
జ్యోతి స్త ద్విప్రకారం సవితు రవతు వో బాహ్మ మాభ్యంతరం చ. ౩౦.

మ. నగ యాఁ దాపినచోట రత్నరుచి, కాంతారాదులం గాల్పఁగాఁ
దగు నగ్నిప్రభ, గొల్పఁ జల్కిరిని స్తోత్రం బిందువెల్లం చొగి
జగదాకల్ప మశూఘదాహకము, వర్షప్రీణితప్రాణి, యే
దగు బాహుశ్యకృతాధికోపకృతి, మి మ్మాప్రౌద్ధుడా ల్లోచుతక. ౩౦

సృ. రత్నానాం మండనాయ ప్రభవతి నియతోద్దేశలభావకాశం
వహ్నే ద్దావాది దగ్ధం నిజజడిమ తథా కర్తు మానంద మిందోః
య త్తు త్రైలోక్యభూషావిధి రఘదహనం స్తోత్ర వృష్ట్యాశు త ద్యో
బాహుశ్యోత్పాద్యకార్యాధికతర మవతా దేక మే వార్క తేజః. ౩౦.

మ. కనుమోడ్పుక, వినరానికర్ణము, జడఘ్రూణంబు, జీహ్వాత్వచం
బు, నిరర్థంపురసజ్ఞ, ఖండితమనంబుక, ద్వికుఁ-శ్వాసంబు, స్ర
స్తనిజాంగం బయి, వ్రాలు కాలఘణిదష్టం చెంస్వపద్విత్వ మ
ల్లనఁ దెల్పం బరమావధంబు, రవికల్యణ్యోతి ప్రోచుక మిముక. 30.

స్ర. మీలచ్చక్షు ర్విజిహ్వాశ్రుతి జడరసనం నిఘ్నితఘ్రాణవృత్తి
స్వవ్యాపారాక్షమత్వ క్షరముషితమనః శ్వాసమాత్రావశేషం
పిస్రస్తాంగం పతిత్వా స్వప దపహరతా దశ్రియం వో ర్కజన్తా
కాలవ్యాళావలీధం జగ దగద ఇ వోత్థాపయ న్నాక్ష్రిక్ష్పరితాపః. 30.

మ. స్రవదశ్రుప్రతిమానముం దొలఁచుచుం బ్రాలేయ మొ య్యోయ్యో, ద
కుఁవ గావించుచు వర్ధితారుణరుచిక, ఘోరంపుదోషాప్తిఁ దూ
ల్చి, వెన నిర్మలదృష్టి నీతిజగదక్షిం గూర్చి, సిద్ధాంజనం
బువలెక గ్రాలుప్రభాతభానుకీరణంబుల్ పాచు మీచేటులక. 31.

స్ర. నిశ్లేపం నైశ మంభః ప్రసభ మపనుద న్నశ్రుతేశానుకారి
స్తోఃస్తోకాపనీతారుణరుచి రచిరా దస్తవోమానుసంగః
దాతా దృష్టిం ప్రసన్నాం త్రిభువననయన స్యాశు యుష్మద్విరుద్ధం
వధ్యా ద్భృగ్నస్య సిద్ధాంజనవిధి రపరః ప్రాక్షతో ద్భిఃప్రచారః. 31.

శా. జంభాలంభికకుబ్ధవం బమృతఘాసాభ్యాగ్యభంగంబు ప్రా
రంభోజ్జ్వంభితబ్రుభావ మభితఃప్రాభాతికాంభోజినీ
జృంభాసంభవముక జగద్భవనఘాయైకఘాషాభ మా
శుంభద్భానుశుభప్రభావిభవ మిచ్చుక మీ కభీష్టార్థముల్. 32.

స్ర. ఘాత్వా జంభస్య భేత్తుః కక్షభి పరిభవారంభఘా శ్శుభ్రాఘానో
ర్భిభ్రాణా బభ్రుభావం ప్రసభ మభినవాంభోజ్యంభాప్రగల్భా
ఘాషాఘాయైష్మశోభా త్రిభువనభవన స్యాస్య వైభాకరీ యా
విభ్రాంతి భ్రాజమానా విభవతు విభవోద్భూతయే సా విభా వః. 33.

మ. భువనోద్భాసకుతూహలిత్వమున రేఘాఁబోఁడి, మూలంబునక
ధవళాంశుం డనుకుండతో నమృతమున్ దాఁ బోయఁ, బ్రాగ్రిమైఁ
దవు బింబం బనుపాదునక ననుచు ప్రత్యగ్రప్రవాళాభ నూ
దివసోర్వీజనవప్రవాళ మివిదీప్తివ్యాప్తి ప్రోచున్ మిమున్. ౩౪.

సృ. సుసక్తం సీక్తమూలా దభినవభువనోద్భాసకౌతూహలిన్యా
యామిన్యా కన్య యే వామృతకరకలశావర్జితే నామృతేన
అర్కాలోకః క్రియా ద్యో ముద ముదయశిరశ్చక్రవాళాలవాలా
దుద్య న్బాలప్రవాళప్రతిమరుచ రహఃపాదపప్రాక్ప్రవాళః. ౩౪.

మ. అరుణారుణ్యనవీనవిద్రుమవిభావ్యాకీర్ణ మూ చూకెడక,
దరళోదుప్రక రాంతరప్రచురనానారత్న మూ చొండుచోన్,
విరివిం బొల్చెడునిర్లుసంద్రమును నిర్నిశ్శేషకృష్ణశ్రీ, నా
ర్వరుచిం బీల్చునపూర్వపూర్వమిహిరోన్రం బేర్చు మీకృతముల్.

సృ. భిన్నం ధాసారుణ్య క్వచి దభినవయా విద్రుమాణాం త్వ మేవ
త్వంగన్నక్షత్రరత్నద్యుతికరకరాళాంతరాళం క్వచి చ్చ
నాంతర్నిశ్శేషకృష్ణశ్రీయ ముదధి మివ ధ్వాంతరాశిం పిబన్ స్తా
దౌర్వః పూర్వో పృథ్విర్వో గ్ని రివ భవదఘృష్టప్తయే ర్కావభాసః. ౩౫.

మ. అలగంధర్వులు గద్యపద్యపదహృద్యాతోద్యహద్యంబులన్,
దళితాఘాద్యసునారదాద్యృషులు స్వాధ్యాయార్థ్యమంత్రంబులన్,
దొలుతతి గొల్చెడునేది రా, జగము సద్యోయావనం బందు, ద్యో
తులచోద్యద్యుతివిద్యమాన యలఖిద్యోతాభ ప్రోచు న్నిమున్. ౩౬.

సృ. గంధర్వై ర్గద్యపద్యవృత్తికలితవచోహృద్య మాతోద్యహద్యై
రాద్యై ర్యో నారదాద్యై ర్దునిభి రభినుతో వేదవేద్యై ర్విభిద్య
ఆసా ద్యాపద్యతే యం పున రపి చ జగ ద్యౌవనం సద్య ఉద్య
న్నద్యోతో ద్యోతితద్యౌ ర్ద్యతు దివసకృతో సా వప్రద్యాని వో ద్య. ౩౬.

శా. కొంచెం బాటినచందుతొలను, బొమంగుక రేవెలుంగుం, బటా
పంచం బొతమముం, దనూడుచయముక, భా దీటుమానేరులక
గాంచం, వోఁచుక్షణోదయాచలతటాంతర్ధిప్రభా తాంశుమ
త్ప్రాంచద్యోత మపూర్ణజాతము, మహావ్రాతంబులక మీ కిడుక.

సృ. ఆవానై శృంద్రకాంతై శృతతమిరతయా తానవా త్తరకాణా
మేణాంకాలాకలాపా దుపహతతమసా మోషధీనాం యేన
ఆరా దుత్ప్రేక్ష్యనూణా త్మణ మదయతటాంతర్ధిత స్యాపిమాంశో
రాభా ప్రాభాతికీ వో వతు న తు నితిరాం తావ దావిర్భవంతి. ౩౨.

మ. సమకాలోదితపద్మ రేణువు వయస్యం బోలక, గెంపారుప
త్రములం జవ్వన మబ్బి వెండి, వనముల్ రాగిల్లక బ్రాగ్దిభా
గమునన్, లాఁగలలోఁగడం జొరక సూక్ష్మత్వంబునం గ్రాలున
ర్యమకల్వప్రభ, భావశాంతి యిడి మి మ్మశ్రాంతముం బ్రోచుతక.

సృ. సానా సా నాదయే నారుణితదశపున ర్యావనానాం వనానా
మాలీ మాలీధపూర్వా పరిహృతకుహరోపాంతనిమ్న తనిమ్న
భా వో భావోపశాంతిం దిశతు దిశపతే ర్భాసమా నాసమానా
రాజీ రాజీవరేణో స్సమసమయ ముదే తీవ యస్యా వయస్యా. ౩౩.

మ. జలజవ్రాతము విచ్చి సల్పు నలు వెచ్చక, నీరు వెచ్చింప ద
క్షుల కాలోకనపుష్టి సేయుక, దనుక గన్గో మిర్కిటుల్ గొల్పు ద
త్తోలుగట్టుం దొలుతం, దివంబుఁ బిదపం, దోడ్తో దెసల్ పావనం
బులక గావిం చెడు నేది, చోపు నలప్రాక్షూపాభ మీదోషముల్. ౩౪.

సృ. ఉజ్జ్వంభాంభోరుహాణాం ప్రభవతి పయసాం యా క్రియై నోష్ణతాయై
పుష్టా త్యాలోకమాత్రం న తు దిశతి దృశాం దృశ్యమానా విఘాతం
పూర్వాదే రేవ పూర్వం దివ మను చ పునః పావనీ దిబ్బుఖానా
మేనాం పైవనీ విభా సా నుదతు నుతిపదైకాన్వదం ప్రాక్షసి వః. ౩౫.

మ. సఖపుక వజ్రకి నేది యొజ్జశము వాచస్పత్య మావాక్చయం
బలఘూచ్చారితఋగ్విరించిత రాస్యవ్యాహృతుల్ గూడ, న
ర్చల నిచ్చల్ వివరింపఁ జాలనిరవిప్రాభాతికార్చిస్సు, ని
ర్మలచారిత్రముతోడ మీ కధికవర్చస్సుం బ్రసాదించుతక. ౪౦.

సృ. వాచాం వాచస్పతే ర ప్యచలభిదుచితాచార్యకాణాం ప్రపంచై
ర్వైరించానాం త ధోచ్చారితదుచిమద్భుతాం చాననానాం చతుర్థామ్
ఉచ్యే తార్చాసు వాచ్యచ్యుతి శుచిచరితం యస్య నోచ్చై ర్వివిచ్య
ప్రాచ్యః వర్చ శ్చకాస చ్చిర ముపచినుతా తస్య చందార్చిషో వః. ౪౦.

మ. విగు రై చెట్లచు, జేగు రై గిరులమై, సిందూరశృంగార మై
దిగిభేటురంభములన్, మహారజతథాత్రీభృద్విభావ్యాప్తి యై
గగనంబం దురువిద్రుచుప్రతతి యై కంధిం, బ్రభాతంబునన్
దొగ రై సర్వేడుప్రాద్దు నెండపొడ, సంతోషంబు మీ కిచ్చుతన్. ౪౧.

సృ. మూర్ధ్వదే ర్ధాతురాగ స్తరమ కిసలయో విద్రుమాఘ సమద్రే
జ్జ్యోతిఃగోత్రమా గే వ్యభిసవనిహిత స్సంద్రసిందూరరేణుః
సీమ్ని వ్యోమ్న శ్చ హేమ్న స్సురశిఖరిభువో జాయతే యః ప్రకాశః
శోణి మ్నాసా ఖరాశో రుషసి దిశతు వ శ్శర్మ శోభైకదేశః. ౪౧.

మ. అపరాద్రీశుతలన్ నిలన్ నెల, తమోహాలాహలం బాఱఁ, దూ
రుపునం బ్రాగరుణప్రవాళ మయి తారోగ్గఁ బ్రత్యుషఃకల్పకం
బపురూపంబుగఁ దోచి తాఁ గమలమం దారక్తపీతాంబరో
రుపరిశ్లేషము గాంచునరుగ్గసిరి కోరుగ్గల్ మీకుఁ జేకూర్చుతన్ ౪౨.

సృ. అస్తాద్రీశోత్రమాంగే శ్రితశశిని తమఃకాలకూటే నిపీతే
యాతే వ్యక్తిం పురస్తా దరుణకిసలయే ప్రత్యుషఃపారిజాతే
ఉద్య త్యారక్తపీతాంబరవిశదతరోద్వీషితా తీక్ష్ణభానో
ర్ణక్షీర్ణక్షీర్ణ రి వాస్తు స్ఫుటకమలపుటోపాశ్రయా శ్రేయసే వః. ౪౨.

మ. కా దంభోనిధిఁ బుట్టు, కౌస్తుభముఖుల్ గా ర్థిజుల్ బాంధవుల్,
లేదుం బద్ధము గేలఁ, గాదు వసనమాలిక్సీబవత్తుంబు గీ
మాదిత్యోజ్వలమండలాగ్రభవ మై యాకార మోజుంబుగా
నే దొంగర్తి జగద్వ్యవస్థకును, దాదృక్ష్టి సిరుల్ మీ కిడున్. ౪౩.

శ్రీ. నోదన్వా స్థన్తభూమి ర్న తదుదరభువో బాంధవాః కౌస్తుభాద్యాః
పాణౌ పద్మం న యస్యా న చ సరకరిపూరస్సలీ వాసపేక్ష
తేజోరూ పాప రైవ త్రిమ భువనతలే ష్వాదధానా వ్యవస్థాం
సా శ్రీః శ్రేయాంసి దిశ్యా దశిరమహస్రో మండలాగ్రోద్ధతా వః. ౪౩.

అశ్వవర్ణనము.

శా. నింగిన్ ధే యని పిచ్చుకుం టదలుపన్, హేమాశ్శముల్ సోక కుం
డం గాడ్పు నిరసించు నెవ్వడిలివన్ నష్టాన్యచిహ్నంబు లౌ
చుం గల్యాణధరంబుపైఁ బటవఁ, దత్సార్యోపలప్రోజ్వలం
బంగారం బడియాల మాపతగవాహంబుల్ జగా లోముతన్. ౪౪.

శ్రీ. రక్షం త్వక్షుణ్ణహేమోపలపటల మణం లాఘవా దుశ్యతంతః
పాతంగాః పంగ్వచజ్ఞాతపవనజివా వాజిన స్తే జగంతి
యేషాం వీతాన్యచిహ్నాన్నయ మపి వహతాం మర్గ మాఖ్యాతి మేరా
పుద్య న్నుద్దామదీప్తిశ్యమణిమణికిలా వేదికాజాతవేదాః. ౪౪.

మ. కడుదా పొటను వీపు చుట్టు మనఁ దొంగం గా మయాఖాళి, నె
వ్వడి నేకాహమునం గ్రమించుచుఁ జదల్, వర్వట్టులన్ రోజు చె
క్కుడు దూపిల్లి, సమీపగాంగజలముం గ్రోలన్ మెడల్ సొచ్చి, డి
ల్వడుమోరల్ గయివ్రాల్చువేవెలుఁగువార్వంబుల్ మిముం బ్రోచుతన్.

శ్రీ. ప్లుష్టాః పృ ష్టేశుపాతై రతినికటతయా దత్తవాహనిరేకై
రేకాహక్రాంతకృత్సత్రిదివపథపుధుశ్వాసహోమాః క్రమేణ
తీవ్రోదన్వా స్త్వరంతా మహితవిహతయే సప్తయ స్సప్తసప్తే
రభ్యాశాకాశగంగాజలసరశగళావాక్కృతాగ్రాసనా వః. ౪౫.

మ. పటికంపుంజఱి నీడఁ గాంచి పెఱబాబా లంచుఁ దె ర్విచ్చుచున్,
ఘటియిల్లం గడసంజభ్రాంతి నలరాగశ్రేణిఁ బ ర్వాంగుచున్,
బటుసామ్యంబునఁ బచ్చలం దము గ్రహింపన్ లేక సూతుండు సం
కట మొందం, గనకాద్రిఁ బాఱురవికంభాణంబులోమన్ మిమన్. ౪౬.

సృ. మ త్వాన్య స్సార్థవ తోశ్వాన్ స్ఫటికమణిశృషద్భ్రష్టదేహా ద్రవంతీ
వ్యస్తే హ స్యస్తసం ధ్యేయ మితి మృదుపదా పద్మరాగోపలేషు
సాదృశ్యాదృశ్యమూర్తి ర్నరకతకటకే క్షిప్తసూతా సుమేరో
ర్హార్థ స్యాన్యత్తిలబ్ధద్రుతగతి రవతా ద్భృగ్నవాహవళి ర్వః. ౪౭.

మ. హేలాభంగులఁ బాటుచున్ ఘణిదమిజ్యేష్ఠావకృష్టాత్త మై,
లోలత్స్యందనపుంజవంబునను వేల్పుంజక్కరన్ మీటుచున్,
బాలాశచ్ఛవి నచ్చఫేన మతిశోభం గానరా, నన్య మా
కాళిందిం బలె గ్రాలుహేళిజవవత్థర్వాళి యేలున్ మిమున్. ౪౮.

సృ. హేలాలోలం వహంతీ విషధరదమన స్యాగ్రజే నావకృష్టా
స్వర్వాహిన్యా సుమారం జనితజవజయా స్యందనస్య స్యదేన
నిర్వాజం తాయమానే హరితిమని నిజస్థితఫేనాహితశ్రీ
రశ్రేయాం స్యర్వపక్షి శ్శుచయతు యమనే వాపరా తాపనీ వః. ౪౯.

శా. దారిన్ మేరువుపై దివౌకసులు పొంతన్ మ్రొక్కు చుండం, దరీ
చ్ఛాకోపాంతములందుఁ గిన్నరవధూవక్త్రంబు లీక్షించి, హుం
కారిన్ సారథి నెంచ కించుక వలతగంతంబు లై, మందసం
చారం బూనుది నేశవాహములహేషల్ పాచు మీదోషముల్. ౫౦.

సృ. మార్గోపాంతే సుమేరో ర్నువతి కృతనతౌ నాకధానున్నం నికామే
వీక్ష్య ప్రదావతీనాం ప్రతికుహరముఖం కిన్నరీణాం ముఖాని
సూతే సూయత్య పీషజ్జగతివహతాం కంధరాన్త్రై ర్వలద్భి
ర్వాహనాం వ్యసృతా ద్వ స్సమ మసమహారే శ్చేషితం కల్పసాణి. ౫౧.

మ. స్వరుచిం గ్రేవలఁ బచ్చ నౌ మొగుళు లన్నతుంబు లల్లార్చుకొం
చారయం గకులకల్లెయిత్ సెలవు లెంతో, రక్త మామోములన్,
మరుద్రుడై మశాఖికాగ్రశుక సామ్యం బూని యుడ్డినయా
నరిరంసన్ దివి నేగుబన్నహయరత్నంబుల్ మిముం గాచుతన్ ౪౯.

సృ. భువంతో నీరదాళి ర్నిజరుచిహరితాః పార్శ్వయోః పక్షతుల్య
స్తాలూతానైః భీనైః భిషితముఖరుచ శోచ్యతతా లోహితేన
ఉడ్డి యేవ వ్రజంతో వియతి జవవశా దర్శవాహః క్రియాసుః
క్షేమం హేమాద్రిహృద్యద్రుమశిఖరశిశ్నేశ్చిశాఖాశుకా వః. ౪౯.

అమూరువర్ణనము.

శా. పాయన్ కేతెర, ప్రాతరద్రు గన నై, ప్రాచ్యోడుపుంజంపుఁబూ
దోయింటిన్ వెదచల్లి, వాసరరుచిన్ ద్యోతింప యామాంకమున్
స్థాయద్విశ్వహితాఖ్యచాటికను బ్రస్తావించుచున్ సూత్రధృ
త్తై యొప్పారుననూరుఁ డేదినము మీ కాశీఃప్రదుం జయ్యెడున్ ౫౦.

సృ. ప్రాతజ్వేలాగ్రరంగే రజనియవనికాపాయసంలత్యలక్ష్మీ
ర్విక్షి ప్యాపూర్వపుష్పాంజలి ముడునికరం సూత్రధారాయమాణః
యామే ష్వంకే ప్వి వాహ్నః కృతరుషిషు చతు ర్ష్వేవ లబ్ధప్రతిష్ఠా
మవ్యా త్ప్రస్తావయ నోవ జగదవసమహనాటికాం సూర్యసూతః. ౫౦.

మ. హరి వీఁ పెక్కఁగ మోసెడుం బశువుచాయన్, బక్షపాతంబునన్
జరియించున్ గనువిసిగసూడని, యె నైనం దా వయోజ్యేష్ఠతన్,
హరుల న్నూకుచు, సాకుచున్ సమరుచిన్, సర్వక్రియాసాక్షి యై
గరుడిన్ మీఱుననూరుఁ డాభసిధి, వేగం బాపు మీపాపముల్ ౫౧.

సృ. ఆక్రాంత్యా వాహ్యామానం పశు మివ హరిణా వాహ కోగ్ర్యో హరీణాం
భ్రామ్యంతం పక్షపాతా జ్జగతి సమరుచి స్సర్వకర్తృసాక్షి
శత్రుం నేత్రశ్రుతీనా మపజయతి వయోజ్యేష్ఠభావే స మేపి
స్థేయ్యం ధామ్యం నిధి ర్యస్య భవదమునుదే నూతన స్త్రా దనూయః. ౫౧.

మ. ఉరుగీహరిజలచ్యుతీందురుచి ప్రత్యూషంబునం ద్రావి, ముం
దరఁ గాస్తోజ్వలదీప్తి, వెనక రవి, నూనం బెజలిం బోలె, సా
దరదత్తార్ఘ్యులు సిద్ధసాధ్యులు నతిం దొలం దివిం జూచుభా
సూరసవ్యేష్ఠ, భవత్సనాథత సవిస్తారంబు గావించుతన్ ౫౨.

సృ. దత్తార్ఘ్యే ద్వారసమై ర్వియతి విషయతో వీక్షిత స్సిద్ధసాక్ష్యై
స్సానాథ్యం సారథి ర్వ సు దశశతరుచే స్సాతిరేకం కరోతు
ఆపీయ ప్రాత రేవ ప్రతతహిమపయస్స్యందినీ రిందుభానూ
ర్యః కాష్ఠాదీప నోగ్రే జడిత ఇవ భృశం సేవతే సృష్ట తోర్కమ్. ౫౩.

మ. ముడుచున్ మాపటఁ, బ్రొద్దుటన్ విడిచి రఘుల్; ప్రత్యూషస్తోత్రధా
రుఁ డగున్, బద్ధచునసుగఁ డౌ హరిపదారూఢిన్; లఘుత్వం బొన
రైడుఁ గాలాధికతన్ ద్విజేశున కిటుల్ ప్రీతిన్ స్వసంకాశుఁ గా
మెడయం డర్చుఁ దొనరై నాఁ దగునవానూరుతిడు ప్రోచన్తి మున్ ౫౪.

సృ. ముంచ న్రిక్షి ద్దినాదౌ దినగమసమయే సంహరం శ్చ స్వతంత్ర
స్తోత్రప్రఖ్యాతవీర్యో వియతి హరిపదాక్రాంతిబద్ధాఢ్యోగః
కాలోత్కర్షా ల్లఘుత్వం ప్రసభ మధిపతౌ యోజయ న్యో ద్విజానాం
సేవాప్రీతేన పూజ్ఞా స్వసమ ఇవ కృత స్త్రియతాం సో రుణో వః. ౫౫.

శా. శ్యామావల్లినిశాతదాత్రమఁ, దమిస్తారణ్యదావార్చి యున్
వ్యోమాగ్రగ్రహకైరవౌఘగృహయాళూదస్తప్రాగ్భస్తమన్
భూమీత్యై విభేదకావధి, జగద్యోధైకసంధాత యా
ధామాధీశరథాశ్వనేత మిము వాత్సల్యంబునం బ్రోచుతన్. ౫౬.

సృ. శాత శ్యామాలతాయాః పరశు రివ తమోరణ్యవహ్ని రి వార్చిః
ప్రా చేయే వాగ్రే గ్రహీతుం గ్రహకుముదవనం ద్రా గుదస్తాగ్రహస్తః
విక్యం భింద స్త్యుధూమ్యో రవధి రివ విధా తేవ విశ్వప్రబోధం
వాహనాం వో వినేతా వ్యపనయతు విపన్నామ ధామాధిపస్య. ౫౭.

మ. పొగ నీర్పాపకు, వానకారునకుఁ దూర్పుం గాలి, తొల్పర్గ మీ
జగదండంబునకుం, ద్రయితతికిఁ బూజ్యం బైనయొంకారమున్
నగజావల్లభుసాంధ్యవాట్యమనకున్ నందీశచాందీరవం
బగునట్లగునీతేరి కగ్రగుండు తార్ద్యజ్యేష్ఠుఁ డోమున్ మిమన్ ౫౫,

శ్రీ. పౌరస్య స్తోమదర్శోః పవన ఇవ పత స్నావక స్వేవ ధూమో,
విశ్వ స్వే వాదిసర్గః క్రణవ ఇవ పరం పావనో వేదగాతేః
సంధ్యాసృతోత్సవేచ్ఛో రివ మదనరిపో ర్నందినాందీశనాదః
సౌర స్యాగ్రే సుఖం వో వితరతు విజతానందనః స్మృదనస్య. ౫౫.

మ. అట నశ్వప్రతిబింబగారుడశిలావ్యాలీఢ మాజాళువా
కటకంబం దురుపద్మరాగ మగుచున్ ఘర్తాంశుతేజోమయో
తగటమేరుక్షితిభృద్వతంసునకు సోతగంతైకభూషాసము
ద్భుటనుం డౌగరుడాగ్రజుం డెడవుఁ గాతన్ మీయఘవ్రాతమున్ ౫౬.

శ్రీ. పర్యాప్త తప్తచామికరకటకతపే శ్లిష్టశీతేతరాంశో
రాసీదత్స్యందనాశ్వాశుకృతిమరకతే పద్మరాగాయమాణః
య సోత్కర్షా విభూషాం కురుత ఇవ కులక్ష్యశృదీశస్య మేరో
రేనాం స్యహ్నయ దూరం గమయతు స గురుః కాద్రవేయద్విషో వః. ౫౬.

మ. తురగంబుల్ సతకక్ష్యలై వశపడన్, దోదంపువేతంబునం
గర మొప్పం, దిమిరంబుపేరిపెటమూఁకం జోపి, తొల్తం ధరా
ధరులం జూపుమసెలొన్నతత్రిజగదాస్థాన ప్రదానోత్కవా
సరరాట్పాక్రతిహారపాలకుండు భాస్వత్సూతుఁ డోమున్ మిమన్

శ్రీ. నీ త్వాశ్వాం త్సప్తకక్ష్యా ఇవ నియమవశం వేత్రకల్పప్రతోద
స్తూర్ణం ధ్వంతస్య రాశా వితరజన ఇ వోత్సారితే దూరభాజి
పూర్వః క్రష్టో రథస్య క్షితిభృదధిపతీ స్థగ్ధయం ప్రాయతా ద్య
స్రేలో క్యాస్థానదానోద్యతదివసపతేః ప్రాక్పశ్చిహరపాలః. ౫౭.

మ. చూరవం దెచ్చెడు సుమ్మి పగ్గముల కంచుం బాశిపాశంబు లీ
వరుగు న్నారథ మొంటికంట, హరిచక్రాపేక్ష వర్జింపుమీ;
హరియుచ్చైశ్శవ మష్టమాశ్వముగ నేలా కోరు దం చేసి, ని
ష్పరవాంఛాత్యుపకారి సూరుడను, నాసవ్యేష్టుఁ డోమన్ మిమన్

సృ. పాశా నాశాస్తపాలా దరుణ వరుణతో మాగ్రహిః ప్రగహార్థం
తృణైః కృష్ణస్య చక్రే జహిహి న హి రథో యాతి మే నైకచక్రః
యోక్తుం యుగ్యం కి మచ్చైశ్శ్రవస మభిలష స్యష్టమం పృతశత్రో
స్త్యక్తాన్యాపేక్షః శోపకృతి రితి రవి శ్శాస్తి యం సో వతా ద్భవః. ౫౦.

మ- అలరె స్నీనయనారవిందవన మంద్రదా, స్రుక్కి తీ వగ్గి, వా
జులకుం దుంత మరల్పు తండ్ర కిడుచుం జోతల్ యమా, వీక్షితుల్
పొలదిండ్లార, ప్రచేత కన్ దడుపు, వే పో గాలి, విత్తాధిపా
తెలుపంగాఁబడి తీశ మ్మి క్కనుభరత్విట్సూతుఁ డోమన్ మిమన్.

సృ. వజ్ర జ్ఞాతం వికా సీక్షణకమలవనం భాసి నో భాసి వహ్నీ
తాతం న త్వశ్వపార్శ్వం నయ యమ మహిషం రాక్షసా వీక్షితారః
దృష్టిం సింహ ప్రచేతః పవన భజ జవం విత్త పావేదిత స్త్వం
వందే శ ర్వేణి జల్ప స్మృతిదిశ మథిపా న్నాతు పూ ష్ణోగ్రణీ గ్భవః. ౫౧.

శా. సారెం చీవ్రమరీచితపుఁ డయి, మూర్ఛాచ్ఛన్నవాంఛుండు వి
స్తారశాంత్యవశాంగుఁడున్ లవము శుష్యద్వక్త్రుండుం గాక, ర
మ్యారామావళిఁ బోలె గారుడసిభాశ్వాళిన్ సదా చేరి, సం
చారం బెల్లజగంబులన్ సలపుభాస్వత్తత్త పోచున్ మిమన్ ౫౨.

సృ. నో మూర్ఛాచ్ఛన్నవాంఛ శ్శ్రమవివశవపు రైవ నా ప్యాస్యశోషీ
పాన్థః పథ్యేత రాణి క్షపయతు భవతాం భాస్వ తోత్రేసర స్సః
య స్సంశ్రిత్య త్రిలోకీ మటతి పటుతరై స్తప్యమానో మయాభై
రారా దారామరేఖా మివ హరితమణిశ్యామలా మశ్వపజ్జిమ్. ౫౩.

మ. ఖురముల్ వేలుపుటేటిపెన్నిసుకఁ గూర్చో డయ్యచున్, మేరుకం
దరలం జూటుచు, మేఖలం బెడఁకుచున్, గారుత్తతాత్తంపుటు
ర్వర దూర్వాంకురశంక నిల్చుచు, గుతాల్ భంగించునెంబు, హుం
కరణస్థావితవీతి యొ నినుచుతార్థ్యభాత ప్రోచున్ మిమన్ ౬౧.

శ్రీ. సీద వ్రోస్తన్నమజ్జజ్జఁఖురముసలా స్సైకతే నాకనద్యాః
స్కందంతః కందరాళిః కనకశిఖరిణో మేఖలాసు స్థలన్తః
దూరం దూర్వాస్థలోత్కా మరకతకృషది స్థాస్సవో య స్సయాతాః
పూ జ్ఞోశ్వాః పూరయ న్య స్త దవతు జవనై ర్హుంకృతే నాగ్రగో వః. ౬౧.

రథవర్ణనము.

మ. అడవతి బోరలు మబ్బులన్, జరమరింఖాగ్రంబు లిం తానఁగాఁ
బొడుపుంగట్టుర, సాఁచి మేనులు హరుల్ పూనంగఁ, జక్రంపుఁజ
ప్పడు లే కొదల వాంచి వెలిగలి హతాపూర్వప్రణామం బనూ
రుఁడు సేయం,దివి వేగఁ దోఁచురవి తే ర్వొందించు మిమ్మున్ సిరుల్ ౬౨

శ్రీ. పీనోరఃప్రేరితాఞ్చై శ్చరమఖురపుటాగ్రక్లితైః ప్రాతరద్రా
వాదీర్హుంకై రుదస్తో హరిభి రపగతాసంగనిశ్శబ్దాన్త్రకః
ఉత్తా ననూరుమూర్ధావనతిహతభవద్విప్రతీపప్రణామః
ప్రాప్త్యా శ్రేయా విధత్తాం సవితు రవతర న్యోమకీర్థం రథో వః. ౬౨.

మ. హతఘస్రాంధతమిస్రహింస్రకరసాహస్రంపుఁబెన్తోపుసం
గతి నెంతే బరు వాదినాధిపతి యెక్కం దుర్భరం బై, మరు
త్తతికిన్ మోగివ సశక్యమంచు నెకొ సగంధాలన్ వెసన్ మాటుభా
పతిపెందేరు ప్రభాతచారుపు సదా వారిండు మీగోరముల్ ౬౩.

శ్రీ. ధ్వౌతౌఘధ్వంసదీక్షావిధిగురు వహతా ప్రా క్సహస్రిం కరాణా
మర్యమ్నా యో గరియః పద మతుల ముపానీయ తాధ్యాసనేన
స శ్రాంతానాం నితాంతం భర మివ మరుతా మత్రమాణాం విసోధుం
స్కంధా త్కంధం ప్రజ న్యో వృజినవిహతయే ధాన్వత స్సృంద నోస్తు. ౬౩.

మ. అరదంబందలి పాఠపపల్కులు ముఖస్థా హరకల్పంబు లే
పరంగం, గ్రేవలం బాయు లే చనుమొగు శృతద్వయక్షేపము
బురుడింపక, స్వరయం బనురూం దనుపక, బోచక హరిచ్చాగ్నిన్
గరుడుం బోలుపతంగుప్రొద్దుటిశతాంగం బేర్చు మీపాపముల్ ౬౪.

శ్లో. యోక్త్రీభూతా నృధస్య గ్రసేతు మివ పురో దందశూకా న్దధానో
ద్యేధాస్యస్తాంబువాహావళివిహితబృహత్పక్షః క్షేపశోభః
సాత్ర స్యంద నోసా నిరతిశయరయప్రీణితానూరు రేణః
క్షేపీయో యో గరుత్మా నివ హరతు హరిచ్చాఽధేయప్రచారః. ౬౫.

మ. త్రిజగద్ద్విరృతరాధ్వ మేకదినమందే పో లఘేష్ఠం బె దా;
రజ మై పోఁ గనకాద్రిరత్నశిరమత్ రాయక గరిష్ఠం బె దా;
నజగోళంబున కూర్ధ్వ మై మరల నే దస్తా ద్రిపైఁ గ్రింది దా;
బ్రజకుం వోఁపదు దేనిపర్వు, మిము నాభాస్వంతు తే రోముతన్ ౬౬.

శ్లో. ఏకాహే నైవ దీర్ఘాం త్రిభువనపదవీం లంఘయ న్యో లఘేష్ఠః
పృష్ఠే మేరో ర్గరీయాన్ దలితవణిశృషత్త్వింషి పింషం చ్ఛిరాఽశీ
విశ్వే న్యే వోపస్థా దపి చ పున రథస్తా ది వాస్తాద్రిమూర్ధ్ని
బ్రథ్న స్యాచ్యా త్స జాతో దురధిగమపరిష్పందనః స్యందనో వః. ౬౭.

శా- ధూర్ద్విధ్వస్తపురోగ్రహంబు, జలకేతుక్షౌమధూతేందువుం,
జర్వాశానుసరద్విధుంతుదపునశ్చక్రవ్యధాపాది, తాం
తార్వశ్వాసధుతాదితేయతటినీస్వచ్ఛాప మై, దౌల దృ
క్స్వర్యం బారవితేరియాగమము వేగన్ భద్రముల్ మీ కిడున్ ౬౮.

శ్లో. ధూర్ద్వస్తాగ్ర్యగ్రహణి ధ్వజపటశకలాంఘోళితేందూని నూరం
రాహకా గ్రాసాభిలాషా దనుసరతి పునర్దత్తచక్రవ్యధాని
క్రాంతాశ్వాశ్వాసహేలాభుతవిబుధధునీర్న్యూ రాఘాంసి భద్రం
దేయాసు ర్వో దవీయో దివి దినసపతే స్యందనప్రస్థితాని. ౬౯.

శ్లో. కాండిం దోరముఁ గట్టి, పే రిరుసు రత్నోబద్ధముం జేసి, తో
 డోడం గ్రొన్ననల న్నొగ న్నినిచి, వే ధూపించి ధూస్త్రుంభ మా
 డాడం గంద మలంది కంటను, ద్రిసంధ్యం బర్చులన్ వేలపుం
 జేడెల్ సల్పి నమస్కరించురవి తే శ్చేదించు మీదోషమల్ ౨౩.

శ్లో. అక్షే రత్నాం నిబధ్య ప్రతిసరవలయై ర్యోజయంత్యో యుగాగ్రం
 ధూస్త్రుంభే దత్తధూపాః ప్రహితసుమనసో గోచరే కూబరస్య
 చర్చాం చక్రే దధత్యో మలయజరజసా నిధవధ్వ ప్తి)సంధ్యం
 వందంతే యం ద్యమాన్తే స నుదతు డరితా న్యంశుమత్స్యందనో వః. ౨౪.

మ. జనవద్ధోటఖురాళి రేంగ నిరుమై జాల్వాదుమారంబు మే
 రువునన్, భ్రామ్యదరిక్రమంబున ధురం బ్రుంగం గడు నేమి, నీ
 రివురన్ వేడిమిఁ దిన్నె లేరుపడి మిన్నె తెల్ల దుమ్మారం గా
 ల్లివసాధీనరథైకవీధి భవదాధివ్యాధులం దూల్చుతన్ ౨౫.

శ్లో. ఉత్కర్ణస్వర్ణ రేణు ద్ద్రుశఖుదళితా పార్శ్వయో శ్శశ్వ దక్షైః
 రక్తాంతభ్రాంతచక్రశుశిలమిలన్నేమిసమ్నా భరేణ
 మేరో ర్హార్థ స్యఘం వో విఘటయతు రవే రేకపీఠీ రథస్య
 స్సోష్ణోదక్తాంబురిక్రప్తః టితపులినోద్ధాసరస్వత్తువీ వః. ౨౬.

మ. ఎరంగన్ నిచ్చులం జేయించురులచారే దారియన్, వేగవ
 ద్దురుచక్రం బొరయంగ రేగెడునుడుతోదాళియే ధూళియన్
 దరులన్ మేరువునం జెలంగుతురగోద్యద్దేవ ఘోషం బిటుల్
 ధరం బోలెం దివిఁ జిన్నె తొరఁగిరథోత్తంసంబు ప్రోచున్ మిమున్ ౨౭.

శ్లో. సంతం నాకాలయానా మనిశ ముపయతాం పద్భిః పక్షి రేవ
 త్తోదో నక్షత్రరాశే రకృశరయమిశచ్ఛక్రిష్టస్య ధూళిః
 హేమావ్రానో హరీణాం సురశిఖరిదరిః పూరయ న్నేమినాదో
 య స్యావ్యా త్తీవ్రభానో స్స దివి భువి యథా వ్యక్తచిహ్నా రథో వః. ౨౮.

శా. నింగిం గప్పువిమానయానములపై నిష్పందబృందారకుల్
పొంగారం గురుభక్తి వెంటఁ జనియన్ మొక్కన్ వల న్నాక, ద్యో
గంగానైకతమందు మందగతి గాఁగా, మందిరన్నందరా
ద్రం గల్పగమశ్రూ లరాళి నిడుభాధీద్వాహ్య మోమున్తిమన్ ౨౦

శ్రీ. నిష్పందానాం విమానావళివితతదివాం దేవబృందారికాణాం
బృందై రానందసాంద్రోద్యమ మపి వహతాం విందతాం వందితుం నో
మందాకిన్యా మమదః పులిసభృతి మృదు ర్నందరే మందిరాభే
మందారై ర్నండితారం దధ దరి దినకృశ్శ్యందన స్తా స్తుదే వః. ౨౦.

మ. అరముల్ శౌరి, బలారి వార్వముల, ధూరగ్రంబు లుగ్రాంబకుం
డిరుసుం జందురుఁడభిరా జరుణు, విత్తేశుండునుం గూబరం
బురువేగంబు సురల్ నుతింపఁ గరుణన్ ద్యోవీధిఁ బ్రశ్యత్తు మా
నగుణస్యందన మాత్తలోకశుభకృద్వ్యాపార మోమున్మిమన్ ౨౧

శ్రీ. చక్రీ చక్రారపజ్జిం హరి రపి చ హరీః ధూర్జటి ధూర్ధ్వజాంతా
నక్షం నక్షత్రనా ధోరుణ మపి వరుణః కూబరాగ్రం ఈజేరః
రంహ స్సఃఘ స్సురాణాం జగదుపకృతయే నిత్యయుక్తస్య యస్య
స్తాతి ప్రీతిప్రస న్నోవహ మహిమరుచే స్సోవతా త్స్యందనో వః. ౨౧.

శా. నేత్రాహీనపినద్ధసత్పరిక రాస్వేతంబు, సిద్ధాదిక
స్తోత్రేకాస్పదపాద మై, బలిహారుల్ దూఁగింపఁగాఁ, గవ్వపుం
ధాత్రీధ్రం బన, నంబరాంబునిధిలోనం భ్రాంత మా నేః త
చ్చిత్రాంశుప్రియకృచ్ఛ తాంగ మిదు, లచ్చిన్ మికు నిచ్చల్కృషన్ ౨౨

శ్రీ. నేత్రాహీనేన మూలే విహితపరికర స్సిద్ధసాధ్యై ర్నరుచ్ఛిః
పాదోపాంతే స్తు తోలం బలిహారిరభ సాకర్షణా ద్భద్రవేగః
భ్రామ్య నోవ్యూహంబురాశా వశిరకిరణస్యందన స్సంతతం వో
దిశ్యా ల్లక్ష్మీ మతుల్యా మతులితమహి మే వాపరో మందరాద్రిః. ౨౨.

మ. పగళు ల్లాల్చెడు పెద్దచిత్తు, తిమిరప్రధ్వంసి శీతాంజనం
బు, గవం కతుయలోక గాములకు, తావుక జ్యోతు లన్నింటి కె
చ్చగుగోత్రామృతపానపాత్ర మురువృష్ట్యంభోనిదానంబు, తి
గ్నగభస్తి స్తవసీయమండలము, మాంగల్యాప్తికికొ మీ కగుక. ౨౩.

సృ. యజ్ఞాయో వీః పహ్న మపహతతిమిరం చతుషా మంజనం య
ద్వారం య స్తుక్తిభాజాం య దభిలభువనజ్యోతిషా మేక మేకః
య ద్వృష్ట్యంభోనిదానం ధరణిరససుధాపానపాత్రం మహా ద్య
ద్విశ్వా దీశస్య భాసాం త దవికల మలం మంగళం మండలం వః. ౨౩.

శా. వేలక వర్ధిలువాద్ధిజీవనమురీచిక, దార లల్లల్ల దో
తే లత్యం బగు విన్నచెన్నన, నవోద్భిన్నస్వచిహ్నంబు తొ
పూలక జైత్రము వోలె, బ్రాగ్గిరిశిరోధూషాయితం బై, తమః
పాళిం దూలుచుహేళిమండలము మీపాలం గృపాలోల మా. ౨౪.

సృ. వేలావర్ధిష్టు నింధోః పయ ఇవ ఖ మి వార్ధోద్గతాగ్ర్యగ్రహాడు
స్తోకోద్భిన్నస్వచిహ్నప్రసవ మివ మధో రాస్య మస్య న్ననాంసి
ప్రాతః పూజ్ఞోశుభాని ప్రశమయతు శిరశ్శేఖరీభూత మద్రదేః
పౌరస్య స్తోద్గభస్తి స్తిమితతమతమఃఖండనం మండలం వః. ౨౪.

మ. అమరం దాచినతమ్మికెంపు తననీయూహార్యమం దభ్ర వక
భ్రమరానీలపుంగల్వయం దకరుపుక, గాలాహిభోగంబునక
గమనీయస్ఫుటరత్నచిహ్నము, జగత్కల్యాణకృత్తండనం
బమలబ్రధ్నసమిద్ధమండలము కల్యంబందుఁ బ్రోచుకొ మిమొక. ౨౫

సృ. ప్రత్యుప్త స్తప్తహేమోజ్జ్వలరుది రచలః పద్మరాగేణ యేన
జ్యాయః కింజల్కపుంజం య దభికులశితే రంబురేణివరస్య
కాలవ్యాళస్య చిహ్నం మహితతమమహామూర్ధ్ని రత్నం మహా ద్య
ద్దీప్తాంశోః ప్రాత రవ్యా వ్త దవికలజగత్తండనం మండలం వః. ౨౫.

మ. పొరయుం దకుగవపాటు నిందుఁ డెవఁ డోపుం బుక్కలం గావఁగాఁ
స్తరహృన్నేత్రము గునుగ, నాటు హరిఃపుఃకాస్తుభజ్యోతి, య
గ్గిరుచుల్ మ్రగ్గెడు, నేది దోఁప; నిటు సింగి క్షేల, వెల్లుం దమో
భరము స్త్రింగుపతంగుమండలము మీపాపంబు రూపార్చితక. ౨౬

సృ. క స్త్రుతా తారకాణాం పతతి తమ రవన్యాయబంధు వ్య దేందు
స్మితాణా దృ క్స్మరారే రురసి మురరిపోః కాస్తుభో నోద్గభ స్తిః
వహ్నో సాపహ్న వైవ జ్యతి రుదయగతే యత్ర త స్తండలం వో
మార్తాండియగ పునీతా ద్వి ధు చ తమాం సీవ మష్ట స్తహంసి. ౨౬.

మండలవర్ణనము.

మ. మొదలం దూర్పున వెల్లు నేది, యలతూర్పుం గల్లు నెద్దాన, నె
య్యది మధ్యాహ్నమునక సమిద్ధ మగు, నెం దాఃర్భవించుం బగ
లైది పర్యాయమునం దపించు జగ మే దేశజ్జగజ్జీవితం
బది విశ్వావితృకర్తృమండలము మార్తాండియ మోమ స్తిమక. ౨౭

సృ. య త్ప్రాచ్యాం ప్రా క్చకాస్తి ప్రభవతి చ యతః ప్రా చ్యసా శ్రజ్జిహానా
దిద్ధం మధ్యే య దహ్నా భవతి తతరుచా యేన చోత్పాద్య తేహః
య త్పర్యామేణ లోకా నృతపతి జగతాం జీవితం య చ్చ త వో
విశ్వానుగ్రాహి విశ్వం సృజ దపి చ రవే ర్తండలం ముక్త యేస్తు. ౨౭.

మ. కడలుల్ వండలి గాఁగ నింకి మరుభూకల్పంబు గాఁ, బిట్లి పోఁ
బెడగొండల్ తిలలంత లై, కడతటిక బీరెండలం గాయుతాఁ,
బెడు ముల్లోక మకాండదగ్ధ మయి యకచింతక, నిజోరుప్రభక
జడ నొందించి వెలుంగుమాత్ర మిడుభాస్వద్బింబ మేలున్తిముక. ౨౮

సృ. శుష్యం త్యాధానుకారా మకరవసతయో మారషీణాం స్థనాం
యే నోత్తప్తాః స్ఫుటంతో ఝడితి తిలతలాం యాం త్యగేద్రా యుగాంతే
త చ్చండాంశో రకాండత్రిభువనదహనాశంకయా ధామ కృత్స్నం
సంహృ త్యాలోకమాత్రం ప్రలఘు విదధత స్త్రా స్తుచే మండలం వః. ౨౮.

మ. మినుగో నేలునఁ జీకువాలసలు బల్కిన్ వచ్చి మై వచ్చి, వే
గను బత్రంబులపార్శ్వముం దరుణరేఖల్ దోఁప, రాహుగ్రహం
బనురోలంబముఁ దన్నుచుం, దశశతా రాంభోజముం బోలెఁ జూ
డచు జిత్రం బగుమిత్రమండలము కల్యాణంబులన్ మీ కిడున్. ౨౯.

శ్రీ. ఉద్య ద్యుద్యానవాప్యం బహులతమతమఃపంకపూరం విదార్య
ప్రోద్భిన్నం పత్రపాశ్వేష్వ వ్యవరళ మరుణచ్ఛాయయా విస్ఫురన్త్యా
కల్యాణాని క్రియా ద్వః కమల మివ మహ స్తండలం చండభానో
రస్వీతం తృప్తిహేతో రసకృ దలికులాకారిణా రాహుణా యత్. ౩౦.

మ. కను ముక్కంటికెఁ, గాదు కామహర మాఁ గామప్రదంబే; భవా
బ్ధిని యోగుల్ గొనుచోగు, గాదు మరుదుత్తి ప్తంబు, జుష్టంబ యోఁ;
జను నెప్పుం, గతతాంతి; భ్రాంతి నుడుపున్, సభ్రాంతి; వ్యత్యస్తవ
ర్తన మయ్యు న్విహితక్రియం బగురవిప్రస్కాంబ మేలు న్నిమున్. ౩౧

శ్రీ. చక్షు ర్దక్షద్విషో య న్న తు దహతి పరం పూరయ శ్వేవ కామం
నాస్తం జుష్టం మరుద్భి ర్య దిహ నియమినాం యానపాత్రం భవాద్ధౌ
య ద్వీతశ్రాంతి శశ్వద్భ్రమ దపి జగతాం భ్రాంతి మభ్రాంతి సాంతి
బ్రహ్మ స్యావ్యా ద్విరుద్ధక్రియ మపి విహితాధాయి త స్తండలం వః. ౩౨.

రవివర్ణనము.

మ. తమితో మానిపతుల్, బుధుల్ విధుల, సిద్ధాంతోక్తులన్ సిద్ధు ల
ర్ఘ్యములన్ సాధ్యులు, భక్తి ముక్తులు, యతస్త్వాంతంబునన్ దైత్యజా
లము, గంధర్వులు గీతులన్, దఱు చహుల్, చాటూక్తులన్ జారణుల్,
గొమరొప్పండిజగంబుఁగొల్చునదయార్థుండుఁ ముఁగాతన్ నిమున్. ౩౩

శ్రీ. సిద్ధై స్సిద్ధాంతమిత్రం త్రితవిధి విబుధై శ్చార్జితై శ్చాటుగర్భం.
గీత్యా గంధర్వనాప్త్యై ర్దుహు రహిపతిభి ర్యాతుధానై ర్యతాత్మ
సార్వ్యం సార్ధ్యై ర్దుసీంద్రై ర్దుదితతమమనో మేక్షిభిః పక్షపాతాత్
ప్రపాతః ప్రారభ్యమాణ స్తుతి రవతు రవి ర్విశ్వవంద్యోదయో వః. ౩౪.

శా. దా పొత్తీత్రపుఁ గాంతిమండలము చేతం గ్రాచి, యచ్చిన్నయా
నోపేతాశ్వఖురాగ్రటంకములచే నొక్కొక్కడం గోసి, సం
గాపేతం బగుకంట నిం తొరసి, హేమాద్రిం, ద్రిధా శోధనం
బాపాదిం చెడువట్టు, చుట్టి చనుడుష్టాంశుండు ప్రోచున్ మమన్. ౮౩

సృ. భాసా మాసన్నభావా దధికతరపటో శ్చక్రవాలస్య తాపాత్
భేదా దచ్చిన్నగచ్చతురగఖురపుటన్యాసనిశ్శంకటంతైః
నిస్సంగశ్యందనాంగభ్రమణికపణా త్పాతు న స్త్రిప్రకారం
తేప్తాశు సత్త్వరీక్షాపర ఇవ పరితః పర్యట స్థాటకాద్రిమ్. ౮౩.

శా. ఎండంబాటక మైదిదామరలు మిన్నేటం బ్రకాశబుతో
నుండున్, మండక నందనేందీర మహాభ్యుచ్చాయితేన్ భోగ్య మాఁ,
గాండ్రపాయము గాక వేరుగిరిశృంగంబుల్ బెడంగారు, బీ
రెండ నిన్దిగి నెవండు గుంచ దనుక నా ఘృష్టిశుఁ డేలు నిమ్మన్. ౮౪

సృ. నోచ్చుష్కం నాకనద్యా వికసితకనకాభోరుహం భ్రాజితం తు
ప్లుష్టా నై వోపభోగ్యా భవతి భృశతరం నందనోద్యాసలక్ష్మీః
నో శృంగాణి ద్రుతాని ద్రుత మమరగిరేః కాలధౌతాని ధౌతా
నీత్రం ఛామ ద్యుమాగ్నే ద్రుదయతి దయయా యత్ర సోవ్యా దినో వః ౮౫.

మ. మలినాత్త్వంబు దమంబె కాక కత మా మాయంపఁ బాపంబులన్,
జలజాతాళికె కాక బోధ మిడు దాసశ్రేణికిన్, వాసరా
వళికె కా కగుఁ గర్త శ్రేయముల కెవ్వం డిచ్చదేకోద్యమా
కలితానేకబృహజ్జగత్క్రియుఁడు; తతఁజాపుఁ డోమున్మిమ్. ౮౬

సృ. ధ్వంత నైవ వాంతహేతు ర్న భవతి మలినైకాత్మనః పాప్త నోపి
ప్రా క్కానోపాంతభాజాం జనయతి న పరం పంకజానాం ప్రబోధం
కర్తా నిశ్రేయసానా మపి తు న ఖలు యః కేవలం వాసరాణాం
సోవ్యా దేకోద్యమేచ్ఛావిహితబహుబృహద్విశ్వకా ర్యోర్యమా వః. ౮౬

మ. పొరలుం జేష్టలు దక్కి లోష్టగతిఁ, బాన్పుం జేరు, మేనన్ నిరా
దర మా, సందియ మందెడఁ బ్రదుకునం, దస్కించు నెచ్చో నీరుల్,
పొరి నీట్టూర్పుచు వేసరున్, బరవశంబుం బొంక, లోకాంశరం
బరుగం గా నెవఁడా ర్తిచే బలె జగం బాభానుఁ డోము న్నిమున్. ౮౫

సృ. లోడన్తోష్టోష్టవిచేష్ట శ్రితశయనతలో నిస్సృహిభూతదేహ
స్పందేహి ప్రాణితీర్థే సపది దశదశః క్షేత్రమా చోధకారమ్
నిశ్వాసాయాసస్యః పరమపరమశో జాయతే జీవలోక
శ్లోకే నే వాన్యలోకాభ్యుదయకృతి గతే యత్ర సోరోగ్రవతా న్మః. ౮౬

మ. చలుఁడైనం జగముల్ చరించుట, నట్లైయ్యందు తద్రక్షుఁడైన
గలదృష్టిన్ మిటుమిట్లు గొల్పినఁ, గడుం గాపాడు లోచూపుఁ; దా
నెల వైనం బలువెట్టుకొ, యములకున్ నిర్వాణదుం డా నెవం
డలభానుండు పురాధికస్వపః డామావస్థుఁ డోముకొ మముకొ. ౮౭

సృ. క్రాశన్ లో లాపి లోకాం స్రమపకృతికృతా వాస్థిః స్థైర్యకోటిః
సూణాం దృష్టిం విశిష్టాం నిదధ దపి కరో త్యంత రత్యంతభద్రామ్
యస్తాప స్యాపి మేతు ర్భవతి నియమినా మేకనిర్వాణదాయీ
భూయా త్స ప్రాగవస్థాధికతరపరిణామోద యోర్కః శ్రీయై నః. ౮౮

మ. ఋతువుల్ మాటవు, వాన గల్గుఁ, బయి రుర్విం బండు, నా జన్నపా
మెత జేజేలకు, గాలి వీచు, మెఱయుకొ మేల్తేజునం జుక్కల
బ్ధితతుల్ మేర నగల్ప వద్రులు ధరిత్రి న్తోయు, నాశల్ ప్రశాం
తత నొందుం, దపియింప విశ్వ మెవఁడా ధామేశుఁడోమున్మమున్. ౮౯

సృ. వ్యాపన్నర్తు ర్న కాలో వ్యభిచరతి ఫలం నాపథీ వృష్టి రిష్టా
నేష్టై స్తృప్యంతి దేవా న హి నహతి మరున్నిర్మలాభాని భాని
అశా శ్శాంతా న భిష్ట న్తృప్యధి ముదదయో విభ్రతి త్క్లౌశృతః క్లౌం
యస్తిం స్త్రైలోక్య మేనం న చలతి తపతి స్తా త్స సూర్యః శ్రీయై నః. ౯౦

మ. ఎడఁబా టోర్వక మేనఁ బూని సతి భూతేశుండు తారాద్రి నూ
 అడి క్రీడించును, మాయ మూని శ్రమ మాఱి శౌరి పెంజిల్వమై
 గడలిం గూర్కను, బ్రౌద్దు పుచ్చుఁ బటుయోగస్వస్థుఁ డై నల్వ, దా
 నొడయం డై యెవఁ డేదముజ్జగములయ్యుష్ణాంశుఁడోమున్నమనోహ

సృ. కైలాసే కృత్తిరాసా విహరతి విరహత్రాసదేహోఽథ కాంతః
 శ్రాంత శ్లేతే మహాహ వధిజలధి వినా ఛద్దనా ఛద్దనాభః
 యోగోఽయోగైకతానో గమయతి సకలం వాసరం స్వం స్వయంభూ
 ర్భూతైలోక్యవితాభృతి భువనవిభౌ యత్ర భాస్వా న్న నోవ్యాత్. ౮౮.

శా. చింబు బుబరభాసమానమును ఋగ్వేదంబు, తన్మధ్యధా
 మంబు దుండునలుస్వరూపు యజురామ్నాయంబు, తద్దివ్యతే
 జంబుఁ సామము గా నెఱింగి, బుధు లేస్వర్గాపవర్గప్రదా
 తం, బ్రాఁబల్లులపెట్టె యందు రలమార్తాండుండుప్రోచున్నమనోహ

సృ. ఏత ద్య స్తుండలం ఖే తపతి దినకృత స్తా ఋ చోర్భింషి యాని
 ద్యోతంతే తాని సామా న్యయ వపి పురషో మండ లేణు ర్యజాంషి
 ఏవం యం వేద వేదత్రితయమయ మయం వేదవేదీ సమగ్రో
 వర్గ స్వర్గాపవర్గోపకృతి రవికృతి సోస్తి సూర్యః క్రియై నః. ౮౯.

మ. కడిమిఁ సోఁకుడుమూఁకలం గెడపి లోకం బేలునూజంచువా
 లొడయం డాదిగ, వేల్పు లంద అదితిప్రోద్భూతులే యైనఁ, బొ
 ప్పడె నాదిత్య సమాఖ్య యేనికి గుణప్రాగ్భారముం బట్టి; మిఁ
 జడదారుల్ జగదీడితుల్ పొగడునా చందాంశుఁడోమున్నమనోహ. ౯౦

సృ. నాకాకఃప్రత్యసీకక్షతిపటుమహసాం వాసవాగ్రేసరాణాం
 సర్వేషాం సాధు పాతాం జగ దీద మదితే రాత్నజత్వే స మేషి
 యే నాదిత్యాభిధానం నిరతిశయగణై రాత్మని న్యస్త మస్తు
 ప్రత్య స్తైలోక్యవద్యై ప్రౌదశమునిగణై సోస్తి సూర్యః క్రియై నః. ౯౦.

శా. భూమిఁ ధామమునఁ, సువృష్టి జలమన్, బ్లోషఁబునం బావకన్,
వ్యోమంబుం బరిలీనవృత్తిఁ, బవనంబున్ సంస్కృతేఁ, దాతృతఁ
సోమాగిన్, శశి నయ్యమాన, స్వయఁగిన్, సోమఁడు నా నీగఁగిన్
దా మూర్త్యష్టకము న్ధరించురవి నిత్యంబు న్నిమం బ్రోచుతన్. ౯౧

శ్రీ. భూమిం ధా మ్నాభిశృష్ట్య జగతి జలమయీం పావనీం సంస్కృతావ
ప్యాగ్నేయీం దాహశక్త్యా మహు రపి యజమానాత్మికాం ప్రార్థితార్థైః
లీనా మాకాశ ఏ వామృతకరఘటితాం ధ్వాంతపక్షస్య పర్వ
త్యేవం సూ ర్యోష్టభేదాం భవ ఇవ భవతః పాతు చిహ్నీ త్వమూర్తిమ్. ౯౧

శా. ప్రాప్తప్రాక్సమయప్రబోధవిలసత్పద్మాకరేత్పాదుఁ డ
ప్రాప్తోరుశ్రమవైవ తేయపృథుభక్త్యానీయమానుండు స
త్సప్తాశ్వాత్తపరాంతఃఘాతఘననాధఃకారి యై లేఖిని
జ్జిప్తు ల్వించును విష్ణున క్లైసఁగుభాన్వంతుండు బ్రోచు న్నమన్. ౯౨

శ్రీ. ప్రాక్కాలోన్నిద్రపద్మాకరపరిమిళనావిర్భవత్పదశోభో
భక్త్యా తృక్తోరుఖేదోద్గతి దివి వినతాసూనునా నీయమానః
సప్తాశ్వాత్తపరాంతా న్యధిక మధరయ న్యో జగంతి స్తు తోలం
దేవై ర్దేవ సుపాయా వపర ఇవ మురారాతి రహ్నం పతి ర్నః. ౯౨.

మ. మును సృష్టోదకుఁ డై మహాచలవరాభ్యుత్సేధహేతుండు నై
తనధామంబున మూఁడులోకముల కూర్ధ్వఁబరిదు వర్తించుచున్
జనితాబ్జన్యతియున్ బ్రసన్నచతురాశావక్త్రుఁ డై వేధ యో
యాన భాసిల్లుననుండు మీ కొనఁగు సద్యఃకార్యసంసిద్ధులన్. ౯౩.

శ్రీ. యః ప్ర స్టాపాం పురస్తా దచలవరసమభ్యున్నతే హ్నేతు శేకో
లోకానాం య స్త్రయాణాం స్థిత ఉపరి పరం దుర్విలంఘ్యేన ధామ్నా
సద్య స్సీద్ధ్యై ప్రసన్నన్యతిశుభచతురాశాముఖిః స్తా ద్విభక్తో
న్వేధా వేధా ఇ వావిష్కృతకమలరుచి సోస్థిమా మాకరో వః. ౯౩.

మ. మనుచు న్నన్నదెసల్ సమాగిరిసభోద్భుల్ దృష్టికిఁ జూపి యి
చ్చు నెవం డెవ్వరికిది ద్రివిష్టపమునఁ సుత్రామండూక సాటి గాఁ
డనఘుద్వాదశమూర్తు లెవ్వఁడు ప్రపంచాంతంబునం జూపు నె
వ్వనియిచ్చం బజుపు స్రీధం బరుణుఁ డాభానుండు ప్రోచున్తిమున్. ౯౪

సృ సాదిహ్యార్చ్యనదీశా విశతి డశదిశో దగ్ధయ ద్వాగ్ధయో య
స్యాదృశ్యం దృశ్యతే నో సదశశతదృశి త్రైదశే యస్య దశే
దీప్తాంశు ర్వ సృదిశ్యా దశివయుగదశాదగ్ధతద్వాదశాత్తా
శా స్త్యశ్వాక్ శర్తు య స్యాశయవి దశిశయా ద్దాదశాకాశనాద్యః ౯౪.

మ. కొలఁకుల్ కోళ్లు నదీనదంబులు మడుంగుల్ వ్యర్తతీర్థంబు లై,
జలధుల్ నారక పాతభీతి నుడువఁ నక్తంబులుం గావు, లో
జలకం బాడినఁ బాప నేర దఘమున్ స్వర్ణిష్ణుగా తోయ మ
వ్వలిలోకంబులఁ గావ నేగ నెవఁ డాభానుండు ప్రోచున్తిమున్. ౯౫

సృ తీర్థాని వ్యర్థాని హ్రదనదసరసీనిర్లు రాంభోజినీనాం
నోదన్వంతో నుదంతి ప్రతిభయ ముభయం శ్వభ్రాపాతానుబంధి
ఆపో నా కాపగాయా ఆపి కలుషముషో మజ్జితాం నైవ యత్ర
త్రాతుం యా తేన్యలోకా న్స దిశతు దినస న్యైకహేతు ర్హితం వః. ౯౫.

మ. అలపాతాశపుటున్తులిన్ మునిఁగి న ల్లె చిన్తుచీకట్లచే,
దెలియం దల్పను రాక ప్రజ్ఞ చెడి, సుప్తిం జెంది నిశ్చిహ్న మాఁ,
బాలు పామజ్జగ మేనిఁ గోలుపడి మాపుల్, సృష్టికిన్ మందరన్
బలె; సర్గప్రతిమోదయం డలవివస్వంతుండు ప్రోచున్తిమున్. ౯౬

సృ. ఏత త్పాతాశపంకప్లుత మివ తమసా చైక మద్గాఢ మానీ
దప్రజ్ఞాతప్రతర్క్యం నిరవగతి తథా లక్షణం సుప్త మంతః
యాద్య కృష్టేః పుర స్తా న్నిశిశి నిభిం జాయతే తాద్య గేవ
త్రైలోక్యం య ద్వియోగా దవతు రవి రసా సర్గతుల్యోదయో వః. ౯౬.

శా. ఏ దీదీపిని గ్రుంకుమె ట్టుడనుభూభృ త్తౌ సదే లాఙ్ఘిచో
నె దౌ వెష్మలరే ముటం బగ లదే ముద్ధాతప మౌండు చో
నీదేశంబును గాల పుష్ట వశ మై యెవ్వని సమింప తే
వాదీవ్యత్ప్రభు తా హితాఖిల హేతుం డరుగ్రాడు ప్రోచు న్నిముక్తి

సృ. దీపే యాస్తాచ లోస్తి శ్చవత ఖం స ఏ వాపర త్రోయోద్రి
ర్యా యామి స్యజ్జ్వలేందున్యతి రిహ ఏవ సోన్యత్ర దీప్తాతప స్సా
యద్వశ్యా దేవ కాలా వితి నయమయతో నౌ తు యం ఏవ కాలా
వవ్యా త్స స్వప్రభుత్వాహితభవనహితో హేతు రహ్న మిహో వః. ౯౭.

మ. అశకుగ్రంబు ను గించిదుగ్రము ను బ్రత్యగ్రంబు నగ్రగ్రహ
గ్రస నవ్యగ్రము నత్యు దగ్ర మగుగోగ్రామంబుచే ధామ లీ
న సుధాభుజ్మగరాగ యో యన ననంతం జేయుచుం గౌరె, బ్రా
గ్వసుధాధ్రంబునఁ బ్రొద్దుటం బొలుచుభాస్వంతుండు గాచున్నిముక్తి.

సృ. వ్యతై రగ్రగ్రహౌడుగ్రసనగురుభవై ర్నో సమతై రుదతైః
ప్రత్యతై రీషణుతై రుదయగిరిగతో గోగతై ర్నౌ రయ న్నామ్
ఉద్ధాధార్పిన్వీనామరసగరసగ్రావగర్భా మి వాహ్ని
మగ్రే యోగ్రే విధతే క్షపయతు గహనం స గ్రహగ్రామణీ ర్వః. ౯౮.

మ. అజునిం ధాతఁగ, విష్ణు జిష్ణుఁగ, నార్యావల్లభుం శంకరుం
గ, జిముం గాలుఁగ, జాతవేదుఁ గ శిఖి, యక్షేశు శ్రీదున్గ, ని
ట్లజరశ్రేణినిఁ బేరుకొందు రవి డిద్ధాభాఖ్య లై వారిచో
ఋజుతఁ సార్థము లౌ నెట, దదరుణాభీషుండు ప్రోచు న్నిముక్తి.

సృ. యోని స్సామ్నం విధాతా మధురిపు రజితో ధూర్జటి శ్శంక రోసా
మృత్యుః కా లోలకాయాః పతి రపి ధనదః పావకో జాతవేదాః
ఇత్థం సంజ్ఞా దబిద్ధాదివ దవృతభుజాం యా యదృచ్ఛాప్రకృతా
స్తాసా మే వాభిధే యోనుగతగుణగతై ర్య స్స సూ ర్యోవతా ద్వః. ౯౯.

మ. అనుగోచుట్టమొవేల్పాట - పొదొరగొండపాచాట్టండోయెజ్జయో
జనకుం డో బ్రదుకో వెలుంగొ కను లో సర్వపమో బీజ మో
యని యూహించు జగ న్నమోహమున నుద్ధామారతం సర్వదా
యొసరించుకొ సకలసయం దెవం దెవం యుష్టాంశుం దోయెన్మిముకొ.

శ్రీ. దేవః కిం బాంధవ స్సౌత్రియశ్చ సర్వం తథ వాచార ఆచారాన్వి తస్యై
రక్షా చక్షు ర్ను దీపో గుహ మత జ్ఞా జీవితం చీత మూహః
ఏవం సర్వేషామే యః కి మి స జగతాం సర్వనా సర్వ తోసా
సర్వాదారోహకారీ దిశతు దశశతాభీశు రభ్యర్థి ॥ ౧౦౯.

శా. డాండ్ సల్వదిమూంట, నూజేట గుతాలక, సాంధిం బారం, దే
రోలిన్ రుద్రబ, బింబ మెన్ది, సూర్యక వింశతక, దైవవా
జ్ఞాలంబందు నుతించి నల్ప శక్తికోర్కెంబుకొ పాయూహండు; స
త్కాలక్షేపక. తై రచించె ॥ సుం డాంధ్రం బు దిటుల్ తతక్రూతిన్.

శ్రీ. చత్వారింశ త్స్రీభాయా శ్రుణు మథ చ పున ర్వాజినాం పట్క ముక్తం
పశ్చా న్నేతు ద్విపట్కం పున రపి చ దశ స్యందన సైక ముక్తం
భూ యోష్టా మండలస్య స్థట మథ చ రవే ద్వింశతి త్స్రీమయూరే
చేర్థం ప్రాతః పరే ద్య శ్మతకి మనుదినం సూర్యసాయుజ్య మేత. ౧౦౯.

శ్రీ. యమమూన ననుదినమన గువ
స్సమయంబున మేలుకారచి సద్భక్తిని బా
రము సేయఁవారి కీకృతి
సమకూర్చు నభిండసూర్యసాయుజ్యంబుకొ.

గద్య. ఇది శ్రీ పరమేశ్వరవరప్రసాదలబ్ధసరసకవితాధురంధర వడ్డాదిసాధువంశక్షీర
నీరాకరరాకాసుధాకరాచ్చనామాత్యపౌత్ర హరితసగోత్ర పవిత్రగుణకదంబ
లత్కంబాగర్భకు క్తిముక్తాఫల సూరవరాజప్రధానతనూభవవిబుధవిధేయ గుబ్బ
రాయ నామధేయ విరచితంబగు నాంధ్రసూర్యశతకము సమాప్తము.

